

Cogito POLONIA dla

E-magazyn
dla młodzieży
polonijnej
z całego świata

Młoda Polonia

na szlaku wielkich
POLAKÓW

10 rzeczy,

których nie wiecie
o polonijnych skautach

Chcę **żyć** tak, by nie
zgubić się w globalnej
wiosce! – MATEUSZ
SZYMKOWIAK
z programu „Lajk!”

WAKACJE w **Polsce**
– gdzie się bawić,
co oglądać i zwiedzać

WYMAGAM od siebie
więcej – wywiad
z **Eweliną
Lisowską**

Dlaczego warto
studiować
POLONISTYKĘ?

Literatura **polska**
w DWUDZIESTOLECIU
MIĘDZYWOJENNYM

Kurs z gramatyki:
Czas na **ZAIMKI**

„**Zemsta**”
– omówienie
komedii Fredry

Cześć, młoda Polonio!

Jak spędzasz swoje wyczekane wakacje? W domu, na obozie, dalekiej wyprawie czy u rodziny w Polsce? Jeśli szukasz inspiracji, jak przeżyć tegoroczne lato, to może lektura tego wydania naszego magazynu Ci pomoże! Pokazujemy ciekawe imprezy filmowe, muzyczne i literackie, które są organizowane w różnych zakątkach Polski, ale też pomysły, jak za granicą poznawać nowe miejsca, idąc śladami wielkich Polaków. Gorąco namawiamy do udziału w wyjątkowym II Kongresie Młodzieży Polonijnej w Warszawie. Czekamy na Twoją relację z niego!

Zapraszam do lektury nowego numeru,

Ola Siewko
redaktor naczelna
„Cogito dla Polonii”

Do poczytania w numerze

6 Newsy z Polonii – o tym, co ważnego wydarzy się u Was!

Zapraszamy na Facebooka!
Polub nas i bądź na bieżąco
z newsami ze świata Polonii!
@CogitodlaPolonii

6 Wydarzenie

II Kongres Młodzieży Polonijnej

Święto młodzieży polonijnej z całego świata. Okazja do wyjątkowych spotkań, rozmów, świadectw wiary, patriotyzmu, ale także zwiedzania stolicy Polski i ważnych miast.

8 Chcę żyć tak, by nie zgubić się w globalnej wiosce!

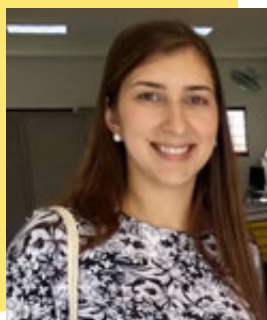

Co ciekawego dzieje się w kraju i na co powinna wybrać się Polonia? Na te pytania zna odpowiedź **Mateusz Szymkowiak**, dziennikarz telewizyjny,

prowadzący i redaktor programu kulturalnego w TVP2 „Lajk!”. Nam opowiada, jak wyglądała jego droga do dziennikarstwa.

10 Jak żyje młoda Polonia w Brazylii?

Karnawał w Rio i piłka nożna – te rzeczy kojarzą się nam z Brazylią. A czy wiesz, że w tym kraju mieszka około 3 milionów Polaków, a Kurytyba to tutaj najbardziej polskie miasto? O tym, jak się żyje w kraju samby, opowiada **Regiane Marii Czerwinski**.

12 10 rzeczy o obozach harcerskich

Bycie harcerzem poza granicami kraju to fantastyczna sprawa! Przekonaj się sam!

16 Zapraszam do Rzymu śladami Polaków

Gorąco polecam poznawanie Wiecznego Miasta śladami naszej wielkiej Polonii – pisze **Weronika Goszczyńska**. – Zajrzyj do pałacu, w którym mieszkała królowa Maria Sobieska, przejdź się ulicą, na której polscy legionieści zaśpiewali „Mazurka Dąbrowskiego”, wypij kawę w ulubionej kawiarni Słowackiego i Norwida...

18 Dlaczego warto studiować polonistykę?

Zakochałeś się w języku polskim, interesuje cię literatura i kultura Polski... Najchętniej byś studiował filologię polską, ale znajomi mówią: „a po co ci to?!”. Nie słuchaj ich, tylko przyjedź do Polski na studia!

24 Zaplanuj wakacje z kulturą w Polsce

Planujesz zwiedzać swoją ojczyznę? Podziwiać zabytki, poznawać historię... Superpomysł! A dasz się skusić na festiwale muzyczne, filmowe czy literackie? To świetna okazja, by zobaczyć twórców, posłuchać polskiej muzy, obejrzeć ciekawe filmy!

28 Ważna lektura: „ZEMSTA” Aleksandra Fredry

Lubiana przez Polaków komedia charakterów. Są tu kontrastowi bohaterowie, których łatwo scharakteryzować, zabawne intrygi, szczęśliwe zakończenie.

36 Art rozmowa: Wymagam od siebie więcej!

Ewelina Lisowska. Fani ją kochają ponad wszystko. Każdą kolejną płytą pokazuje, że potrafi nie tylko śpiewać, komponować, ale pisać teksty. Ale czy to jej wystarczy?

20 Problem: Wkurza mnie koleżanka

Co robić, gdy mieszkamy za granicą, a osoba, z którą moglibyśmy pogadać po polsku, zwyczajnie nas wkurza – radzi **Ewa Nowak**, pedagog-terapeuta.

22 ODKRYJ NOWE POMNIKI HISTORII

Podróżujesz po Polsce? A widziałeś już 10 cudownych, wyjątkowych miejsc w Polsce, które były świadkami naszej historii?

26 Literatura polska w dwudziestoleciu międzywojennym

Poznaj najważniejszych twórców tego okresu i tematy, które podejmowali w swoich dziełach literackich.

32 Quiz: Język polski na warsztacie

Kultura języka. Kultura słowa. Kultura człowieka. Widzisz jakiś związek? My tak! Poprawność językowa, posługiwanie się czystą polszczyzną są ważne dla każdego Polaka. Sprawdź, jak jest z Twoją kulturą języka!

34 Kurs z gramatyki: ZAIMKI

Co to jest zaimek? To odmienna i samodzielna część mowy. Wskazuje na osoby, przedmioty, cechy, ale bez dokładnego ich określania. Co to znaczy?

38 Polska kultura – co warto czytać, czego słuchać, co oglądać 😊

40 Sprawdź, co mówią polskie przysłowia 😊

Lubisz język polski? Chcesz pisać teksty o swoich pasjach, ciekawych ludziach, historiach? Dołącz do naszego zespołu. Czekamy na Ciebie 😊
Napisz mejla na adres: cogito@cogito.com.pl

POLSKIE BRACTWO
KAWALERÓW GUTENBERGA

„Cogito dla Polonii” tworzą:

Koordinator projektu
prof. dr hab. Dariusz Kuźmina

Redaktor naczelna
Ola Siewko

Dziennikarze i redaktorzy:
Magdalena Bogdańska-Maciak,
Monika Bartnik, Dorota Nosowska,
Agnieszka Wyganowska

Skład i łamanie graficzne:
Dorota Domagała / ilustratorka
Okładka: fot. Joshua Rawson Harris

Adres redakcji:
e-mail: cogito@cogito.com.pl
ul. Kamionkowska 45
03-812 Warszawa

Dystrybucja:
Polonijna Biblioteka Cyfrowa

Wydawca:
Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga
ul. Daniszewska 2
03-230 Warszawa

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

„Cogito dla Polonii” – bezpłatny e-magazyn dla młodzieży polonijnej na całym świecie.

Zadanie „Cogito dla Polonii” – współfinansowane w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2018 roku.

Międzynarodowy konkurs fotograficzny: Polska w obiektywie polonijnego dziecka

Forum Polskich Szkół w Holandii zaprasza młodą Polonię z całego świata do udziału w V edycji wakacyjnego konkursu fotograficznego pt. „Polska w obiektywie polonijnego dziecka”. Każde dziecko w wieku 4–18 lat mieszkające poza Polską może wysłać maksymalnie trzy zdjęcia wykonane samodzielnie w czasie wakacyjnego pobytu w Polsce. Na swoich fotografiach niech pokaże, jaka jest Polska? Co mu się wydaje najbardziej interesujące, wyjątkowe, piękne, warte pokazania całemu światu?

Jurorzy wybiorą 10 najciekawszych zdjęć autorów, których nagrodzą. Zostanie przyznana także nagroda internautów. Wystawa prac konkursowych odbędzie się w Holandii.

TOP 10 zdjęć zostanie opublikowane w specjalnym kalendarzu.

Uroczysta gala konkursowa odbędzie się w Holandii, 21 października, w czasie święta Polonijnego Dnia Dwujęzyczności.

Organizatorzy czekają na zdjęcia do **10 września 2018 r. przesłane za pomocą formularza dostępnego od sierpnia na stronie: www.fpsn.nl lub mailowo na adres: konkursfotograficznyfpsn@gmail.com.**

Fajna akcja!

Rozmawiasz – pomagasz!

Fundacja GoodNetwork zaprasza do udziału w międzynarodowym projekcie edukacyjnym dla szkół: „Rozmawiasz – Pomagasz”. Polega on na nawiązywaniu przyjaźni szkół polskich, polonijnych z Francji, Włoch i Szwajcarii z instytucjami humanitarnymi i społecznymi z Afryki, Azji i Bliskiego Wschodu. Młodzież wraz z nauczycielem koordynatorem może nawiązać kontakt on-line, face to face z uczniami z całego świata. Celem projektu jest nawiązywanie przyjaźni między ludźmi głównie z odległych krajów, dialog, wzrost zrozumienia, tolerancji i szerzenie pokoju oraz wspieranie dzieł pomocy na całym świecie.

Rozmowy z wolontariuszami, młodzieżą, nauczycielami można przeprowadzać w ramach godzin wychowawczych lub na zajęciach dodatkowych.

Za udział w projekcie szkoła otrzymuje „Międzynarodowy Certyfikat Zaangażowanej Społecznie Placówki – Przyjaciół Świata”.

Więcej informacji znajdziecie na stronie: www.goodnetwork.pl.

ZRÓB „ZDJĘCIE ŻYCIA” NA MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FOTOGRAFII

Fotografia jest twoją pasją i życiem? To zrób na ten temat fotkę i wyślij ją na konkurs, który organizuje Stowarzyszenie OBYWATELSKA 30 oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Rydułtowach.

Twoje zdjęcia mogą być poddane obróbce graficznej w dowolnym programie. Mogą przedstawiać sceny w sposób realistyczny lub być swobodną abstrakcją, grą światła, operowaniem symbolem. Nie mogą być jednak fotomontażem, kolażem, zlepkiem kilku niezależnych zdjęć (z wyjątkiem techniki HDR oraz panoramy). Pokaż, że są miejsca na świecie, które warto zobaczyć, że jest piękno, którego warto szukać, że są chwile, o których trzeba pamiętać i podzielić się nimi z całym światem.

Możesz zgłosić do konkursu maksymalnie 3 zdjęcia. Wyślij je do 30 sierpnia 2018 r. na adres: foto@zsp2rydułtowy.pl.

Do wygrania za I miejsce: 1000 zł, II miejsce: 600 zł, III miejsce: 400 zł.

Działasz aktywnie na rzecz Polonii? Twoja polska szkoła zrealizowała ciekawy projekt? Wzięłaś udział w interesującej imprezie ośrodka lub instytucji polonijnej? Napisz nam o tym! Zostań naszym korespondentem. Wyślij swojego newsa na adres: cogito@cogito.com.pl.

WIRTUALNE MUZEUM POLONII

Jedynie takie miejsce!

Interujesz się Polską, chcesz więcej o niej wiedzieć, zwłaszcza o jej historii i archiwach? Masz szczęście, bo powstała wyjątkowa witryna internetowa, na której umieszczane są podstawowe informacje o polonijnych archiwach, bibliotekach, instytucjach naukowych, muzeach i pomnikach polskich za granicą.

Inicjatorem i kustoszem Wirtualnego Muzeum Polonii, podobnie jak i Polonijnej Biblioteki Cyfrowej (w której są dostępne wszystkie wydania e-magazynu „Cogito dla Polonii”), na której zbiorach muzeum się opiera, jest prof. dr hab. Dariusz Kuźmina z Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Gazety to prawdziwe kapsuły czasu chroniące to, co ulotne – aktywność społeczną, polityczną i kulturalną Polonii. O bogactwie kultury polskiej świadczą jej polonijne dzieje. Archiwa prywatne z czasem ulegają rozproszeniu, prasa polonijna stanowi często jedyny ślad wielu inicjatyw o podstawowym dla wspólnot polskich znaczeniu. I tę prasę znajdziesz właśnie w Wirtualnym Muzeum Polonii. Tutaj też poczytasz o sławnych Polakach. Koniecznie odwiedź Wirtualne Muzeum Polonii!

II Kongres Młodzieży Polonijnej

Święto młodzieży polonijnej z całego świata. Okazja do wyjątkowych spotkań, rozmów, świadectw wiary, patriotyzmu, ale także zwiedzania stolicy Polski i ważnych miast ☺

Przedstawienie „Orędzie z gietrzwałdzkiego kłonu”

2 lipca młodzież polonijna z siostrami misjonarkami i bpem Wiesławem Lechowiczem zapraszają na przedstawienie, które opowiada historię objawień Matki Bożej sprzed 140 lat. W sztuce „Orędzie z gietrzwałdzkiego kłonu” w rolę wizjonerek – trzynastoletniej Justyny Szafryńskiej i rok młodszej Barbary Samulowskiej, proboszcza gietrzwałdzkiego Augustyna Weichsela oraz innych bohaterów opowieści wcieli się młodzi uczestniczący w VII Spotkaniu Młodzieży Polonijnej pod hasłem „W drodze do Matki”.

Zapisałeś się już na II Kongres Młodzieży Polonijnej z delegacją osób ze swojej parafii? Jeśli nie, to wiedz, że masz jeszcze taką możliwość. Sprawdź, co będzie się działo od 28 lipca do 5 sierpnia w Warszawie, w Domu Rekolekcyjnym Archidiecezji Warszawskiej „Dobre Miejsce”.

Tutaj spotkasz młodych Polaków z Austrii, Belgii, Białorusi, Brazylii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Litwy, Rosji, Mołdawii, Niemiec, Norwegii, Paragwaju, Ukrainy, USA, Uzbekistanu, Węgier, Wielkiej Brytanii, Włoch.

Rekonstrukcja Powstania Warszawskiego

Odbędzie się 4 sierpnia i pokaże życie w okupowanej Warszawie, zamach na Kuczerę, rozpoczęcie Powstania, życie na barykadzie, atak Niemców i likwidację barykady.

Po inscenizacji uczestnicy Kongresu będą mogli bliżej zapoznać się ze scenografią, umundurowaniem żołnierzy, bronią używaną w rekonstrukcji, wyposażeniem szpitala polowego.

Projekcja filmu „Tożsamość 1918-2018”

Zobaczysz film dokumentalny „Tożsamość 1918-2018”, który opowiada historię Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży od powstania organizacji po odzyskaniu niepodległości przez Polskę aż do jej reaktywacji po przemianach ustrojowych w 1989 r. W filmie można zobaczyć m.in. niedawno zmarłego ks. prał. Antoniego Sołtysika, przyjaciela młodzieży, oraz Kazimierza Hachlicę, na którego wydano wyrok śmierci za działalność w KSM-ie.

Świadectwo księdza rapera

II Kongres Młodzieży Polonijnej to m.in. czas dawania świadectwa, dzielenia się Ewangelią i dobrej zabawy. 31 lipca wystąpi ks. Jakub Bartczak, ksiądz katolicki pochodzący z archidiecezji wrocławskiej, raper, autor tekstów. Podzieli się swoim świadectwem docierania do młodych ludzi poprzez muzykę – niekoniecznie na pierwszy rzut oka kojarzoną z ewangelizacją.

Rok 2018 jest szczególny, bo to 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości, 450-lecie śmierci św. Stanisława Kostki.

ZAPOZNAJ SIĘ Z PROGRAMEM KONGRESU! 28 lipca – 5 sierpnia 2018 r. WIARĄ POWOŁANI

**II Kongres Młodzieży
Polonijnej to kontynuacja
pierwszego spotkania,
które odbyło się
w Warszawie z okazji
Świątowych Dni Młodzieży
w 2016 r. Większość
uczestników wyraziła
chęć spotkania się po raz
kolejny. I tak też się stało!**

Sobota (28 lipca)

Przyjazd i zakwaterowanie uczestników

Niedziela (29 lipca)

10:00 – msza św. na rozpoczęcie Kongresu – kard. Kazimierz Nycz

12:00 – powitanie uczestników i spotkanie organizacyjne („Dobre miejsce”, ul. Dewajtis 3)

13:30 – obiad

15:00-17:00 – warsztaty ewangelizacyjne

19:00 – bal

Poniedziałek (30 lipca)

9:00 – uroczysta inauguracja z udziałem zaproszonych gości

11:30 – msza święta – abp Wojciech Polak, Prymas Polski

13:00 – obiad

14:30 – warsztaty ewangelizacyjne

16:00 – przerwa

16:30 – warsztaty ewangelizacyjne

18:00 – kolacja

19:30 – nabożeństwo: spowiedź, adoracja

Wtorek (31 lipca)

9:00 – warsztaty ewangelizacyjne

11:00 – przerwa

11:30 – warsztaty ewangelizacyjne

13:00 – spotkanie z ks. Jakubem Bartczakiem

14:00 – obiad

Przejazd do centrum Warszawy

18:00 – msza święta na Placu Krasińskich w rocznicę Powstania Warszawskiego, apel poległych przy pomniku Powstania Warszawskiego, koncert przed katedrą polową

Środa (1 sierpnia)

8:00 – wyjazd do Rostkowa i Pułtusza

10:30 – msza święta w sanktuarium św. Stanisława Kostki

13:00 – wizyta w Pułtusk

15:00 – powrót do Warszawy

17:00 – Powązki: apel poległych

20:00 – śpiew pieśni patriotycznych (plac Piłsudskiego)

Czwartek (2 sierpnia)

9:00 – msza święta w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Warszawie (ul. Żytnia)

10:00 – wizyta w budynku Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski

11:00 – zwiedzanie Muzeum Powstania Warszawskiego i miasta Warszawy

Wizyta w Pałacu Prezydenta RP

Piątek (3 sierpnia)

9:00 – debata: „Być chrześcijaninem dzisiaj w środowisku polonijnym”

10:30 – przerwa

11:00 – spotkanie z abp. Grzegorzem Rysiem

12:15 – msza święta, abp Grzegorz Ryś

13:30 – obiad

15:00 – Koronka do Bożego Miłosierdzia debatach „Być chrześcijaninem dzisiaj...” – cd.

16:30 – przerwa

17:00 – »Być chrześcijaninem „jutro”«

18:30 – kolacja

20:00 – nabożeństwo uwielbienia

Sobota (4 sierpnia):

9:00 – msza święta

10:30 – świadectwo: Ireneusz Krosny

11:45 – ewangelizacja w mediach i poprzez media – Młodzieżowa Akademia Dziennikarstwa

14:30 – obiad

16:00 – rekonstrukcja Powstania Warszawskiego

Film „Tożsamość”

Podsumowanie Kongresu

Niedziela (5 sierpnia)

9:00 – msza św. na zakończenie Kongresu, bp Wiesław Lechowicz

ZGŁOSZENIA:

Biuro Kongresu

e-mail: kongresmlodziezy@gmail.com

tel. +48 68 453 92 73

dyrektor Biura: Łukasz Brodzik,

tel. +48 603 969 881

facebook.com/KongresMlodziezyPolonijnej

strona internetowa: www.kongresmp.pl

Teksty: materiały prasowe KMP.

Będziesz w tym roku na Kongresie?
Koniecznie napisz nam swoją relację.
Nagrodzimy i opublikujemy w „Cogito dla Polonii”!

Chcę żyć tak, by nie zgubić się w globalnej wiosce!

OD DZIECKA MARZYŁEŚ O PRACY W TELEWIZJI. JAK MYŚLISZ, CO ZDECYDOWAŁO O TYM, ŻE WYDAWCY TELEWIZYJNI DALI SZANSĘ CHŁOPAKOWI ZE SKARŻYSKA-KAMIENNEJ? JA MYŚLĘ, ŻE UJĘŁA ICH TWOJA ENERGIA I MEGAPOZYTYWNE NASTAWIENIE DO ŻYCIA. A TY?

Osiem lat temu brałem udział w castingu do telewizyjnej Dwójki. Przyznaję, niewiele wtedy potrafiłem dziennikarsko. O jedno miejsce walczyło prawie 1000 kandydatów. Wydaje mi się, że pomogła mi ta moja bardzo pozytywna energia, którą w sobie mam i którą uwielbiam dzielić się z innymi. Cieszę się, że Ty też ją zauważasz. Chciałbym, żeby nigdy mnie nie opuściła.

Co ciekawego dzieje się w kraju i na co powinna wybrać się Polonia? Na te pytania zna odpowiedź Mateusz Szymkowiak, lubiany dziennikarz telewizyjny, prowadzący i redaktor programu kulturalnego „Lajk”. Nam opowiada, jak wyglądała jego droga do dziennikarstwa.

PAMIĘTASZ SWOJĄ PIERWSZĄ ROZMOWĘ O PRACĘ? JAK ONA WYGLĄDAŁA?

Brr! Podejrzewam, że pierwsza rozmowa o pracę należy do tych rozmów, których się nie zapomina. To było na studiach. Telewizja muzyczna VIVA Polska. Byłem bardzo zestresowany! Dziś wiem, że trzeba się do rozmowy dobrze przygotować. Warto wiedzieć coś więcej o miejscu, w którym chcemy pracować, znać zakres obowiązków na stanowisku, na które aplikujemy. Należy zdać sobie sprawę z tego, jakie mamy atuty, i starać się je pokazać w trakcie spotkania, ale jednocześnie pamiętać o skromności. W pracy w mediach bardzo mile widziane jest zabranie ze sobą przykładowych tekstów lub materiałów.

Długa i kręta była moja droga ze Skarżyska-Kamiennej do telewizji.

CZĘSTO U ZNANYCH OSÓB, KTÓRE ŻYJĄ INTENSYWNIE ZAWODOWO, WIDAĆ WYPALENIE, ALE NIE U CIEBIE. JAK TO MOŻLIWE?

Uważam, że długi i dobry sen jest lekarstwem na wszystko. I kiedy tylko mogę, to po prostu idę spać. Nawet półgodzinna drzemka w ciągu dnia potrafi mnie wspaniale zregenerować. Nauczyłem się dość mądrze wykorzystywać wolny czas i w dużej mierze poświęcać go na relaks.

JAK WYGLĄDAŁA TWOJA DROGA ZE SKARŻYSKA-KAMIENNEJ DO TELEWIZJI?

Przede wszystkim musiałem zdać maturę i dostać się na studia na UW. Wiedziałem, że mieszkanie i studiowanie w stolicy może mnie przybliżyć do spełnienia mojego wielkiego marzenia o pracy w telewizji. W czasie studiów praktykowałem w wielu miejscach – redakcjach internetowych i prasowych, w radiu i telewizji muzycznej. Zdarzały się niepewności, mnóstwo rozczarowań. Był nawet moment, kiedy stwierdziłem, że telewizja chyba nie jest dla mnie. I to wtedy telewizyjna Dwójka ogłosiła casting na współprowadzącego pierwszej edycji „The Voice of Poland”. Szukali wygadanego, przebojowego chłopaka, który interesuje się popkulturą i zna język angielski. Postanowiłem, że spróbuję. To miał być ten ostatni raz. I udało się!

fot. Marcin Stróż

CO JEST DZIŚ NA PIERWSZYM MIEJSCU TWOJEJ LISTY MARZEŃ?

Trochę już dorosłem i dzisiaj w kwestiach zawodowych bardziej mam cele, które chciałbym w perspektywie jakiegoś czasu osiągnąć, niż marzenia. Ale prywatnie pozostałem marzycielem. Chciałbym nauczyć się jeszcze jednego języka obcego, pojechać do Azji, a przede wszystkim żyć tak, by nie zgubić się w globalnej wiosce, w jaką z przerażającą prędkością zamienia się nasz świat.

JESTEŚ NIE TYLKO PROWADZĄCYM, ALE WSPÓŁREDAKTOREM PROGRAMU „LAJK!”. ZDRADZISZ KULISY JEGO POWSTAWANIA?

Ten program to taki wielki uśmiech losu w moją stronę. Od ponad roku w soboty o 19:35 w TVP2 można oglądać „Lajk!”, program pełen relacji z ciekawych wydarzeń, ale także nowości książkowych, filmowych czy muzycznych. Praca nad nim trwa przez cały tydzień. Od kolegium, na którym ustalamy tematy, przez ich realizację, czyli dokumentację, umówienie gości, nagranie oraz montaż i wreszcie dogranie zapowiedzi z Moniką Mazur, z którą prowadzimy „Lajk!”.

PROWADZISZ PROGRAM „LAJK!”, A CO SAM PRYWATNIE LAJKUJESZ?

Jestem fanem Instagrama. Sprawia mi przyjemność patrzenie na piękne zdjęcia, które znajomi na nim publikują. Większość z nich lajkuję. Dawanie tego instagramowego serduszka ma też dla mnie drugie dno, jest symbolem akceptacji i sympatii.

Od bardzo dawna chciałem robić magazyn, który będzie połączeniem kultury, która jest moją wielką pasją, i show-biznesu, który ciekawi mnie socjologicznie.

Młodą Polonię zapraszam do oglądania odcinków programu „Lajk!” na: <http://halo-polonia.tvp.pl/34838408/15112017-lajk-propozycje-kulturalne>

NAJWAŻNIEJSZE ZAWODOWE SPOTKANIE, NAJWAŻNIEJSZA ROZMOWA?

Mam nadzieję, że wciąż przede mną. Mam swoje doświadczenia, coraz śmielej potrafię rozmawiać na tematy ważne, istotne, życiowe, no i nieustannie jestem ciekawy ludzi i świata. Choć są już za mną w „Pytaniu na śniadanie” takie rozmowy, jak z Anastacją, Stingiem czy maestrem Enniem Morricone, z których jestem bardzo dumny i które poprzez szczerość i życiową mądrość rozmówców zostaną we mnie na zawsze.

STAWIASZ SOBIE KOLEJNE WYZWANIA? JEŚLI TAK, TO JAKIE?

Należę do tych, którzy uwielbiają gonić króliczka, więc stale wyznaczam sobie wyzwania. Niecały rok temu postanowiłem aktywnie ćwiczyć i przestrzegać diety. I zrzuciłem 14 kilogramów! Da się! Tylko trzeba być konsekwentnym. Pracuję nad sobą. Nad tym, żeby się nie spóźniać, w tygodniu chodzić spać przed północą, trochę w życiu zwolnić.

JAK WYGLĄDA TWÓJ ŚWIAT POZA TELEWIZJĄ? MASZ CZAS NA INNE PASJE?

Staram się wyciskać dzień jak cytrynę. Nawet po najcięższym odnajduję w sobie siły, by pójść pobiegać na bieżni czy wspinać się na ścianie. Ale moją największą pasją jest kultura. Czytam dwie, a nawet trzy książki na raz. Często chodzę do kina, teatrów, galerii sztuki. Sporo podróżuję. Chcę jak najwięcej doznać, przeżyć, zobaczyć. Kiedy jak nie teraz?

BRAZYLIJSKIE ŻYCIE REGI!

Karnawał w Rio i piłka nożna – te rzeczy kojarzą się od razu z Brazylią. A czy wiesz, że mieszka w niej około 3 milionów Polaków, a Kurytyba to tutaj najbardziej polskie miasto? O tym, jak się żyje Polce w kraju samby, opowiada Regiane Marii Czerwinski.

Jak wspomina Regiane, jej dziadek znał kilka słów w języku portugalskim. W domu rozmawiano tylko w języku polskim.

Brazylia. Gorące rytmy samby, emocjonujące mecze piłki nożnej, szalony karnawał, o którym mówi cały świat, egzotyczna przyroda... W tym kraju mieszka wiele narodów, a jednym z najliczniejszych są Polacy. Szacuje się, że w ojczyźnie słynnego piłkarza Pelego mieszka około 3 milionów osób polskiego pochodzenia. I to nie w Rio de Janeiro ani w São Paulo jest ich najwięcej, a w położonym na południu kraju stanie Parana. Kurytyba, stolica tego regionu, jest uważana za najbardziej polskie miasto Brazylii. Mówi się, że mieszka tutaj druga największa Polonia na świecie!

Historia rodziny Regi

Mieszkańcy Kurytyby znają historię swojego miasta i doskonale wiedzą, że Polonia była jedną z pierwszych grup, które się tutaj pojawiły. Miasto powstało w 1654 roku, wtedy były tutaj dżungle. Dziś w skansenie w Kurytybie znajdują się domy pierwszych polskich emigrantów.

W tym mieście mieszka **Regiane Marii Czerwinski**. Jej pradiadkowie wyjechali z Polski do Brazylii w czasie tak zwanej „brazylijskiej gorączki”. Rolnicy z Polski, Ukrainy czy Niemiec dostawali od rządu Brazylii hektary ziemi za darmo, w zamian za to, że osiadali się tu i ciężko pracowali.

W rodzinie Regi nie mówiło się nigdy o tym, z jakiego miasta Polski jej przodkowie wyjechali i co było powodem ich emigracji. W okresie nacjonalizacji (1938 rok) w Brazylii nie opowiadało się o swoich korzeniach, a nawet było to zakazane, zamykano wtedy polskie szkoły i ośrodki kultury. Tak jak wielu przedstawicieli Polonii, rodzina Regiane utraciła kontakt z Polską, ale nigdy nie przestała pamiętać o ojczyźnie. W domu rozmawiano tylko w języku polskim. Jak wspomina Regiane, jej dziadek znał tylko kilka słów w języku portugalskim. Ona, choć mówiła, po polsku, to nie umiała ani czytać, ani pisać w ojczystym języku. Gdy się urodziła, polskie szkoły w Kurytybie już nie istniały.

W Kurytybie powstał pierwszy ośrodek polonijny w Brazylii. Towarzystwo Polskie im. Tadeusza Kościuszki założono 15 czerwca 1890 roku w celu obrony interesów imigrantów. Działa też tutaj „Dom Kultury Polska Brazylia”, którego członkinią jest Regiane.

Polska Kurytyba

W Kurytybie powstał pierwszy ośrodek polonijny w Brazylii. Towarzystwo Polskie im. Tadeusza Kościuszki zostało założone 15 czerwca 1890 roku w celu obrony interesów imigrantów i działa do dziś! Istnieje też organizacja „Dom Kultury Polska Brazylia”, którego członkinią jest Regiane. To właśnie dzięki tym ośrodkom Polacy mają możliwość wznowienia kontaktów z rodziną w Polsce, chociażby poprzez naukę języka polskiego, poznawanie kultury i tradycji. Niemniej, przyznaje Regiane, młodzież mniej się utożsamia z polskością: – Moja siostra ma 19 lat, i chociaż jej pierwszym językiem, jak i moim, był polski, to potem nauczyła się portugalskiego i teraz prawie w ogóle nie rozmawia po polsku – mówi Polka.

Dziewczyna doskonale pamięta swoją podróż z przesiadką we Frankfurcie i to uczucie, gdy po ponad 18-godzinnym locie, stanęła na ziemi swoich przodków. To było w październiku 2014 roku.

Regi – ambasadorka kultury polskiej

Po kursie dziewczyna wrócić do Brazylii i dziś studiuje w swoim mieście. Aktywnie uczestniczy w organizacji polonijnej „Dom Kultury Polska Brazylia” i uczy młodzież polskiego. Chętnie opowiada im o swoich doświadczeniach z kursu językowego w Katowicach i gorąco im go poleca. Regi nadal jest w kontakcie ze swoimi nauczycielami polskiego ze Szkoły Języka i Kultury Polskiej w Katowicach. Bardzo często przyjeżdżają do Brazylii na konferencje naukowe i targi uczelniane. Dziewczyna nie pożegnała się z Polską – planuje tu wrócić na studia magisterskie. – A potem chcę zamieszkać w małym polskim miasteczku, choć nie wiem jeszcze jakim – mówi. I tyle trzeba jej do szczęścia.

Przystanek Katowice

Uniwersytet Śląski (UŚ) od lat współpracuje z organizacjami polonijnymi w Brazylii i chętnie zaprasza studentów. Dzięki Szkole Języków i Kultury Polskiej UŚ Regiane miała możliwość uczenia się polskiego od podstaw i adaptacji w nowym i dla niej zupełnie innym kraju. A to nie było wcale łatwe – wystarczy tylko porównać klimat Brazylii z polskim. Największym zaskoczeniem dla studentki z drugiej półkuli ziemi było to, że jesienią i w zimie w Polsce prawie nie ma słońca.

Regiane dobrze radziła sobie na rocznym kursie językowym w Katowicach, trafiła do najlepszej grupy studentów. Ciepło wspomina też wykładowców i nauczycieli. Najtrudniejszym wyzwaniem okazała się dla niej nauka odmiany liczebników. Choć od kursu minęły ponad trzy lata, nadal pamięta jakie to było skomplikowane. – Ale udało się przebrnąć i przez to – mówi Regi.

Regiane kocha Brazylię, ale zawsze chciała spełnić swoje marzenie i przylecieć do kraju przodków. Niestety, jej pradziadkowie tego nie dożyli.

10 rzeczy o obozach ZHPpgK, które Was zaskoczą!

Bycie harcerzem poza granicami kraju to fantastyczna sprawa! Przekonaj się sam!

Renata Jarecka

1. Dziewczyny osobno – chłopcy osobno

Związek Harcerstwa Polskiego poza granicami Kraju (ZHP-pgK) nie prowadzi koedukacyjnych drużyn – funkcjonują hufce męskie i żeńskie oraz oddzielne dla nich władze. Jest inny program, inne sprawności, osobne obozy. Chłopcy mają swoje zajęcia, a dziewczyny swoje. Harcerze i harcerki mają szansę spotkać się na ogniskach, kominkach, wspólnych zjazdach czy zlotach. Zaprzyjaźniają się ze sobą, a często – zakochują się w sobie:

*Czy ty pamiętasz pierwsze ognisko,
pierwsze spojrzenie, cudowna noc...*

Gwiazdy na niebie, byłaś tak blisko.

Mówiłaś wtedy: „Kocham Cię”. / A ja nieee!!!

Przykładem harcerskiej miłości jest uczucie Andrzeja Małkowskiego, twórcy polskiego skautingu, do Olgi Drahonowskiej. Była to pierwsza para, która do ślubu założyła harcerskie mundury. Razem spędzili niecałe 6 lat małżeńskiego i harcerskiego życia – dopóki nie rozłączyła ich śmierć Andrzeja w czasie misji wojskowej (zatonął na statku, który wpłynął na minę).

Fot. Renata i Waldemar Jareccy

2. Pionierka – od podstaw

Ma być obóz? Trzeba go zbudować. Piły, siekiery, młotki idą w ruch. Harcerze budują prycze, latryny, kuchnię polową, ogrodzenia swoich obozowisk, bramę obozową. Stawiają także maszt, na który codziennie rano wciąga się polską flagę, a każdego wieczora się ją zwija. Pionierka obejmuje także stawianie i okopywanie namiotów, budowanie wszelkich udogodnień – „półtek”, stojaków, wieszaków. Im solidniejsze, tym spanie i funkcjonowanie na obozie będzie wygodniejsze. Dwa dni i wszystko powinno być gotowe.

3. Spartańskie warunki życia

Jedno to zbudować latrynę, a drugie – umieć z niej korzystać ☺ Harcerz powinien poradzić sobie w każdych warunkach. Czy słońce, czy deszcz – da radę. Pamiętaj powiedzenie Baden-Powella: „Każdy osioł potrafi być dobrym skautem podczas pogody”. Harcerze przetrwają atakujące obozowisko osy, zimno czy brak wody do mycia.

Dziewczynom trudniej byłoby przetrwać w takich warunkach, więc zazwyczaj mają trochę więcej udogodnień niż harcerze. Potrafią zadbać o higienę, ładnie wyglądać, a nawet zachować elegancję, np. tworząc wieszaki na mundury. Wystarczy kawałek patyka, korzenia albo patyk i sznurek.

4. Obowiązki wobec Boga

Rozpoczynanie i kończenie dnia modlitwą czy polowe msze święte to norma na obozach ZHP poza granicami Kraju. Zarówno w skautingu Baden-Powella, jak i w zasadach harcerskich propagowanych przez Małkowskich, Bóg stawiany był i jest na pierwszym miejscu. Oczywistym wydaje się życie zgodnie z zasadami wiary, przyjmowanie sakramentów, modlitwa indywidualna i wspólnotowa. Kto z harcerzy czy harcerek nie zna pieśni, którą zamyka się obozowy dzień, ognisko czy kominek?

Idzie noc

Słońce już

Zeszło z gór, zeszło z pól, zeszło z mórz.

W cichym śnie

Spocznij tuż

Bóg jest tuż,

Bóg jest tuż.

Ta międzynarodowa pieśń wieczorna skautek, przełożona na język polski przez Olgę Małkowską, to piękne podziękowanie Bogu za wspólnie przeżyty, harcerski dzień.

Modlitwa harcerska, śpiewana dziś przez harcerzy na koniec mszy świętych, powstała przy współudziale drużyny Olgi. Pierwszą zwrotkę stworzył w 1919 r. Stanisław Bugajski, a refren i drugą zwrotkę dopisała Olga Małkowska.

O Panie Boże, Ojczyznę

W opiece swej nas miej!

Harcerskich serc Ty drgnienia znasz,

nam pomoc zawsze chciej.

Refren:

Wszak Ciebie i Ojczyznę

miłując, chcemy żyć.

Harcerskim prawom w życia dniach

wiernymi zawsze być.

O, daj nam zdrowie dusz i ciała.

Swym światłem zgłusz nam noc.

I daj nam hart tatrzańskich skał,

i twórczą wzbudź w nas moc.

5. Abstynencja

Andrzej i Olga Małkowsky byli nieprzejednani, jeśli chodzi o abstynencję, czyli wstrzymywanie się od alkoholu i papierosów przez harcerzy i harcerek. Sami niepijący i niepalący tego samego wymagali od instruktorów i podopiecznych. W prawie harcerskim długo był zapis: „Skaut nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych i jest czysty w myśli, w mowie i uczynkach”.

Dziś punkt ten brzmi: „**Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach i zwalcza szkodliwe nałogi**”.

Nie ma więc już ostro postawionego zakazu picia alkoholu i palenia papierosów (dziś do wyrobów tytoniowych można dołożyć jeszcze marihuanę). Ale jest nakaz zwalczania nałogów jako przezwycięzania swoich słabości. Jeśli znacie harcerzy i harcerek, którym zdarza się wypić czy zapalić, to nie sprzeniewierzają się prawu harcerskiemu. Nigdy jednak harcerz nie powinien zhańbić munduru i przypiętego do niego krzyża trzymanym w ręku papierosem czy kieliszkiem z alkoholem. Harcerzowi przyłapanemu na takim czynie w trakcie obozu grożą poważne konsekwencje z oddaleniem z organizacji lub zawieszeniem go w obowiązkach.

6. Służba bliźnim

Na kogo jak nie na harcerzy można liczyć w czasie uroczystości patriotycznych, pielgrzymek czy zlotów? W czasie obozu to oni świętują wakacyjne rocznice wybuchu Powstania Warszawskiego czy „cudu nad Wisłą”. W razie powodzi czy katastrofy pospieszą z pomocą, rezygnując z programu obozu. Na pielgrzymkach czy na Świątowych Dniach Młodzieży to właśnie Biała Służba harcerzy i harcererek sprawia, że w miejscach tych pielgrzymi czują się bezpiecznie. To harcerz poda im wodę, udzieli silnego ramienia, a nawet opatrzy ranę. Harcerze mogą też liczyć na wzajemną pomoc i wsparcie dla samych siebie. W kręgach harcerskich drużyny i druhowie, spletając ręce, śpiewają:

*Bratnie słowo sobie dajem,
że pomagać będziemy wzajem,
druh druhowi, drużnie druh.
Hasło znaj: Czuj duch!*

*W troskach, smutkach i zmartwieniach,
w dni słoneczne i w dni cienia,
w jasny dzień i chłodną noc
przyjaźń da ci moc.*

7. „Czuwaj!” zamiast „Czołem!”

Tyle razy słyszane zawołanie nie jest tylko harcerskim pozdrowieniem. To dla harcerza wezwanie do gotowości i spełnienia obowiązku. Jeśli pojawi się rozkaz „Czuwaj!”, by ten rozkaz wypełnić. „Czuwaj!”, bo nigdy nie wiadomo, kiedy nadejdzie zagrożenie. „Czuwaj!”, by szybko opracować plan działania i jak najszybciej go wdrożyć. Co ciekawe, to zawołanie harcerstwo zawdzięcza też druhom Małkowskiemu. Na zlocie „Sokołów” w 1910 r. na uroczystości 500-lecia bitwy pod Grunwaldem używano zawołania „Czołem!”. Andrzej Małkowski zachęcał wtedy do użycia zwrotu „Czuwaj!” w książce „Skauting jako system wychowania młodzieży”. A do praktyki życiowej wprowadziła je w 1912 r. drużna Olga Drahonowska na obozie I Żeńskiej Drużyny Lwowskiej.

8. Puszczaństwo, czyli obcowanie z przyrodą

Nie ma harcerstwa bez bliskiego kontaktu z przyrodą, bez umiejętności poznania jej, czasem sprzymierzenia z nią, a bywa, że i konieczności walki. Tę umiejętność obcowania z przyrodą Małkowski nazwał puszczaństwem. W harcerstwie dużo uwagi poświęca się na naukę topografii i terenoznawstwa, naukę krycia się w gęszczu, naukę znaków patrolowych – wiele sprawności i odznak do zdobycia powiązanych jest z przyrodą.

Biegi i patrole, choćby i nocą (najlepiej wspomniane), mają sprawdzić orientację harcerza w terenie, umiejętność radzenia sobie ze strachem i przeszkodami.

Wędrownicy (chłopcy w wieku 15–17 lat) podejmują duże wyzwanie, jakim jest sprawność „Trzy pióra”. Przez jedną dobę muszą zachować milczenie, przez kolejną mogą pościć lub odżywiać się wyłącznie darami natury, a w trzeciej dobie muszą ukryć się tak, by nie zostać w lesie odnalezionym. W czasach pokoju to dobra zabawa, ale w razie wojny umiejętności te mogą okazać się sposobem na przetrwanie.

Zdobycie pagonu wędrowniczego to ogromne wyzwanie dla harcererek i harcerzy. Naramiennik z wyhaftowanym ogniskiem z trzech polan symbolizuje trzy główne punkty pracy wędrowniczej: zdrowie, wiedzę oraz charakter i siły duchowe. Wędrownicy mogą wyrobić trzy szczeble: brązową, srebrną i złotą szyszkę.

9. Pogoda ducha

Naburmuszony czy humorzasty harcerz sprzeniewierza się prawu harcerskiemu. Prawdziwy harcerz powinien być zawsze pogodny. Naprawdę! Punkt ósmy prawa harcerskiego z 1914 r. brzmiał nawet: „Skaut uśmiecha się i pogwizduje w każdym trudnym położeniu”.

Jeśli mieliście kiedyś okazję uczestniczyć w harcerskich harcach, to wiecie, o co chodzi. Harcerze, nawet ci najbardziej dorośli, potrafią bawić się jak dzieci, śpiewają, tańczą, pływają, wznoszą okrzyki, bawią się w słońce, pingwinki, niedźwiedzie, „skaczą i ruszają tyłkiem”, rzucają chusteczkę haftowaną (w tej roli chusta drużyny). Niegroźne psikusy robione kolegom w obozie albo wyprawy do obozu innej drużyny w celu zrobienia jakiegoś kawału czy wykradnięcia flagi też są dozwolone. Harcerzy nie opuszczają pomysły i dobry humor.

Jest czas zabawy i jest czas powagi – harcerze potrafią oddzielić te dwie sfery. Nie sprofanują ogniska obrzędowego ani kiełbasą na patykach, ani tym bardziej sposobem popularnym przy gaszeniu ognisk nieharcerskich (mocz).

10. Po polsku

Najwięcej karnych pompek wykonują harcerze za rozmowy w innym języku niż polski. Za brak znajomości polskiej ortografii kar nie ma, bo pewnie należałyby się i druhom w komendach i na wyższych stopniach w organizacji harcerskiej. Komu ortografia polska nie sprawia problemów, może uśmieć się nieco, czytając rozkazy lub listę obozowego ekwipunku. Nawet śpiwór, mimo obecności na każdej liście i wymiany ó na o, może zaskoczyć swoim wyglądem na piśmie. Ale wszystkim druhom działającym poza granicami kraju należy wybaczyć te mankamenty. Bo są one niczym wobec zysków, które dzięki starszym harcerzom i harcerkom otrzymują pokolenia druchen i druhów. Uczą się samodzielności, aktywności, obowiązkowości, samorządności, podejmowania wyzwań, szacunku do pracy, odwagi, prawdomówności, rycerskości. Czuwaj!

What the ZHP-obsessed teen's text messages actually mean?©

brb = borrowed rogatywka banter

lol = latryna or las?

smh = spoko, mam chusteczkę

tbh = terrific brama, harcerzu

stfu = sew that furażerka up

tfw = to fajna wędrowniczka

idc = I've done ćwik

btw = bad times, warta

Zapraszam DO RZYMU śladami POLAKÓW

Pod tablicą pamiątkową poświęconą Juliuszowi Słowackiemu na Via del Babuino

Stolicę Włoch można zwiedzać różnym kluczem, np. starożytności, filmowym, ale ja gorąco polecam poznawanie Wiecznego Miasta śladami naszej wielkiej Polonii. Zajrzyj do pałacu, w którym mieszkała królowa Maria Sobieska, przejdź się ulicą, gdzie po raz pierwszy legionieści zaśpiewali „Mazurka Dąbrowskiego”, wypij kawę w ulubionej kawiarni Słowackiego i Norwida...

Masz pomysł na rzymskie wakacje? Jeśli nie, to może zainspiruj się wycieczką, którą zrealizowaliśmy w kwietniu 2018 roku ze Szkołą Polską w Ostii. Oto relacja, którą opublikowałam również w gazetce „Szkolny Obserwator”.

RUSZAMY ZE STACJI STELLA POLARE

Ostia, 16 kwietnia, dochodzi trzecia po południu. Jesteśmy na stacji Stella Polare, za chwilę ruszymy na fantastyczną wycieczkę po Rzymie, do którego mamy tylko pół godziny jazdy kolejką. Czekamy na ostatnich spóźnialskich razem z naszymi nauczycielkami: Martą Lazarowicz, która uczy nas języka polskiego, i Aliną Mazańską, uczącą nas wiedzy o Polsce.

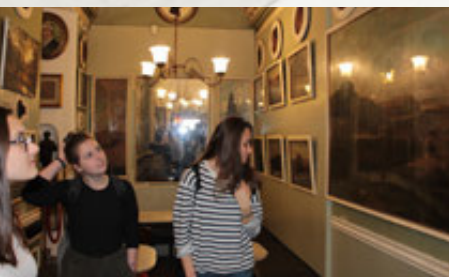
W ramach konkursu pt. „Śladami Polaków” uczniowie z klas drugich i trzecich gimnazjum oraz pierwszej i drugiej klasy liceum mają zobaczyć i sfotografować miejsca, gdzie sławni Polacy żyli i pracowali. A tu nie ma uczniów... Po 10 minutach wszyscy już są, wsiadamy do pociągu.

IDZIEMY SZLAKIEM LEGIONISTÓW DĄBROWSKIEGO

Zapowiada się słoneczna pogoda, jest około 20 stopni. Czas szybko leci. Jedziemy kolejką, żartujemy, śmiejemy się, dwa razy się przesiadamy i już jesteśmy w Rzymie na Piazza del Popolo, czyli placu Wszystkich Ludzi, jednym z najbardziej znanych w Wiecznym Mieście. Pani Marta mówi, że stoimy w miejscu, od którego swój marsz zaczęli legionieści Dąbrowskiego. Idąc Porta Flaminia śpiewali polski hymn. Wiadomo, że maszerowali od bramy Flaminą, przez Via del Corso, aż do Kapitolu, by oddać cześć władzom rzymskim. Idziemy tą samą trasą. Następnie skręcamy w lewo, patrzymy na długą Via del Corso, centralną ulicę,

i wchodzimy na Pincio, wzgórze nad Piazza del Popolo, na którym mieści się fantastyczny ogród figur oraz Villa Borghese na końcu parku. Z tarasu widokowego Pincio mamy cudowny widok na cały Rzym. Chwila zadumy i idziemy dalej ulicą Mickiewicza (Viale Adamo Mickiewicz) w kierunku placu Hiszpańskiego (Piazza Spagna), przy którym są położone 137-stopniowe Schody Hiszpańskie.

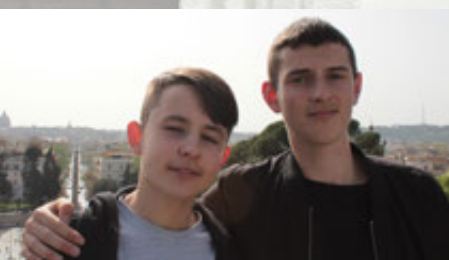
Właśnie na tej ulicy stanęliśmy przy tablicy upamiętniającej Adama Mickiewicza i zrobiliśmy przed nią zdjęcie. Idziemy dalej, przed nami fantastyczna panorama Rzymu.

Sala Polaków w Caffè Greco

Widok z ulicy Adama Mickiewicza

Na wzgórzu Pincio

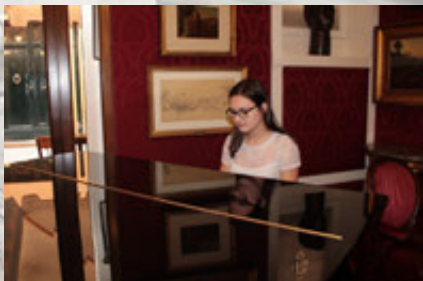

„URODZONY POLAK, OBYWATEL RZYMSKI”

Dochodzimy do ulicy Sistina (Via Sistina), gdzie znajdujemy tablicę pamiątkową poświęconą drugiemu wielkiemu poecie – Cyprianowi Kamilowi Norwidowi, który sam o sobie mawiał: „Urodzony Polak, obywatel rzymski”. Następnie idziemy do Palazzo Dei Zuccari, nazywanego przez Rzymian Domem Potworów. Skąd taka „potworna” nazwa? Od niesamowitych portali i okien w kształcie wielkich paszcz! Dla nas jednak to miejsce jest wyjątkowe dlatego, że mieszkała w nim ukochana żona polskiego króla Jana Sobieskiego – Marysierka Sobieska.

Na stacji Stella Polare

Weronika gra na pianinie w Caffè Greco

ODPOCZYNEK W CAFFÈ GRECO

Pstrykamy zdjęcie tablicy pamiątkowej poświęconej Juliuszowi Słowackiemu na Via del Babuino i idziemy do sławnej kawiarni Caffè Greco, by skosztować najlepszej i najdroższej kawy w mieście. To ulubione miejsce spotkań rzymskiego środowiska artystycznego, szczególnie polubili je Polacy, którzy mogli tutaj poczytać polskie gazety, napić się wina, a potem wstąpić do Koła Polskiego. W Caffè Greco bywali Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński, Cyprian Kamil Norwid, Józef Ignacy Kraszewski, Jan Matejko, Maria Konopnicka, Stefan Żeromski, Stanisław Przybyszewski... Przed wejściem do sali, w której spotykali się przedstawiciele Wielkiej Emigracji, wisi portret Adama Mickiewicza autor-

stwa Edwarda Okunia. Aby poczuć się jak artyści, każdy z nas pisze wiersz na serwetce.

W Caffè Greco spotykamy Polki, które grają na pianinie. Biorę z nich przykład i też gram jeden utwór.

***

Tak kończy się turystyczne popołudnie. Wolnym spacerkiem wracamy do metra i godzinę później każdy z nas opowiada rodzinie przeżycia z wycieczki. Zdaję sobie sprawę, że jest wiele miejsc w Rzymie, w których są ślady naszych rodaków. Postaramy się je odnaleźć w przyszłym roku i wam je opisać. Mam nadzieję, że organizatorka wycieczki, Pani Marta Lazarowicz, nie zapomni o nas!

PRZECZYTAJ WIERSZ

Juliusz Słowacki
RZYM

*Nagle mię trącił płacz na pustym błoniu:
»Rzymie! nie jesteś ty już dawnym Rzymem«.
Tak śpiewał pasterz trzód, siedząc na koniu.*

*Przedemną mroczne błękitnawym dymem
Sznury pałaców pod Apeninami,
Nad niemi kościół ten, co jest olbrzymem.*

*Za mną był morski brzeg i nad falami
Okrętów tłum jako łabędzie stado,
Które ogarnął sen pod ruinami.*

*I zdjął mię wielki płacz, gdy tą gromadą
Poranny zachwiał wiatr i pędził dalej
Jakby girlandę dusz w błękitność bladą.*

*I zdjął mię wielki strach, gdy poznikali
Ci aniołowie fal – a ja zostałem
W pustyni sam – z Rzymem, co już się wali.*

*I nigdy w życiu takich łez nie lałem,
Jak wtenczas – gdy mię spytało w pustyni
Słońce, szydzący bóg – czy Rzym widziałem?...*

Tu mieszkał Adam Mickiewicz

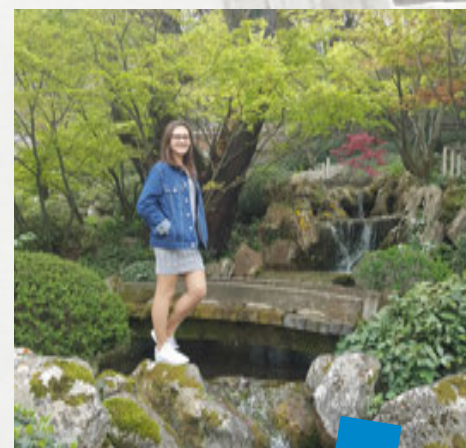

Palazzo Dei Zuccari

A to ja – Weronika Goszczyńska©

Tablica upamiętniająca Juliusza Słowackiego

Dlaczego warto studiować polonistykę?

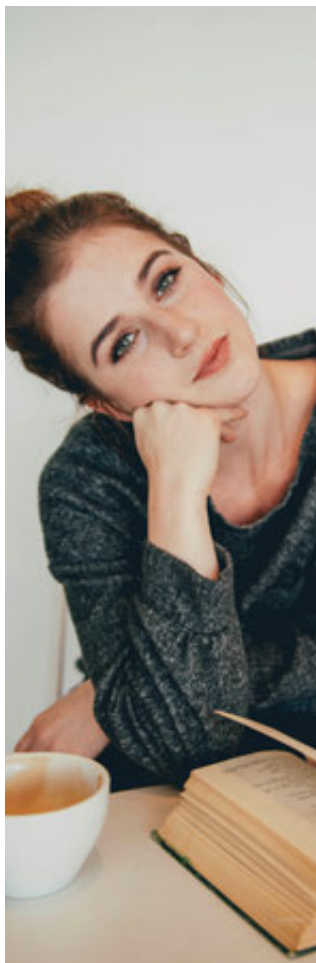

Zakochałeś się w języku polskim, interesuje cię literatura i kultura Polski...? Najchętniej byś studiował filologię polską, ale znajomi mówią: „a po co ci to?!”? Nie słuchaj ich, tylko przyjedź do Polski na studia!

Jeśli lubisz czytać i czytasz znacznie więcej niż to co każe szkoła, jeśli pisanie nie sprawia ci kłopotów, bo lubisz i potrafisz przelać na papier to, co w głowie – to filologia polska jest kierunkiem dla ciebie.

Od antyku do dzisiaj

Trzy lata nauki na poziomie licencjackim oznacza prawie 2000 godzin zajęć. Rok pierwszy to wprowadzenie do nauki o literaturze i nauki o języku, filozofia, historia literatury staropolskiej i oświeceniowej, gramatyka opisowa, leksykografia, stylistyka – a to zaledwie kilka wybranych przedmiotów, z jakimi będziemy mieli do czynienia na dwóch pierwszych semestrach. Na roku drugim trzeba będzie wziąć się za bary z romantyzmem, analizą dzieła literackiego, zgłębić wiedzę o kulturze, powalczyć z gramatyką opisową. Trzeci rok to literatura drugiej połowy XIX wieku i współczesna, przedmioty specjalizacyjne, seminarium licencjackie. I przez cały ten czas trzeba czytać, czytać i jeszcze raz czytać. Być może dlatego student polonistyki to zazwyczaj ktoś, kto zawsze ma przed sobą książkę, którą czyta w każdej sytuacji i wszędzie – inaczej by po prostu nie zdążył.

Fot. Jenna Anderson / Unsplash.com

Polonista – specjalista

Przebieg studiów polonistycznych (choć oczywiście w podstawowych zarysach na wszystkich uniwersytetach w Polsce podobny) w znacznym stopniu uwarunkowany jest wyborem specjalizacji. Decyzja, co wybrać, na czym się skoncentrować w trakcie samej nauki, rzutuje oczywiście na to, co chcemy (a może i rzeczywiście będziemy, szansa jest zawsze) robić po studiach. A więc może słów kilka o takich specjalnościach jak:

- **nauczycielska** – przygotowuje do pracy w szkole.
- **logopedyczna** – w jej ramach kształcą się nauczyciele potrafiący pracować z dziećmi z zaburzeniami mowy i trudnościami w nauce.
- **edytorska** – przygotowuje do pracy edytorów, redaktorów i korektorów we wszystkich wydawnictwach, redakcjach czy agencjach reklamowych.
- **glottodydaktyczna** – po jej ukończeniu zdobywa się kwalifikacje do nauczania języka polskiego jako języka obcego, czyli uczenia cudzoziemców.
- **literatura stosowana** – specjalność pozwala wyćwiczyć umiejętność publicznego przemawiania i argumentowania. W jej ramach kształcą się przyszli wydawcy, redaktorzy, animatorzy kultury.
- **komparatystyka** – uczy porównywania utworów należących do literatur różnych narodów oraz znajomości wpływów i wzajemnych zależności w literaturze światowej.

Zajrzyj na uczelniane strony i sprawdź zasady rekrutacji na filologię polską!

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu: www.amu.edu.pl, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie: www.uksw.edu.pl, Uniwersytet Łódzki: www.uni.lodz.pl, Uniwersytet Zielonogórski: www.uz.zgora.pl, Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie: www.kul.pl, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie: www.umcs.lublin.pl, Uniwersytet Gdański: www.univ.gda.pl, Uniwersytet Opolski: www.uni.opole.pl, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie: www.uj.edu.pl, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie: www.uwm.edu.pl, Uniwersytet Warszawski: www.uw.edu.pl

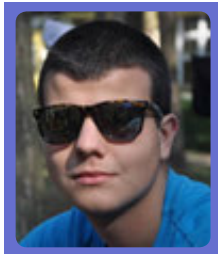
A CO MÓWIĄ STUDENCI?

STUDIA DLA LUDZI Z PASJĄ!

ANNA PAWŁOWSKA, studentka filologii polskiej na Uniwersytecie Śląskim

- **Najciekawszym przedmiotem** na pierwszym roku studiów są **podstawy poetyki**, na których uczy się o tym, jakich sfer dotyczy poezja, jakim językiem się posługuje. Możemy na nich aktywnie uczestniczyć w dyskusji na dany temat oraz dzielić się swoimi spostrzeżeniami, jak zresztą na większości zajęć.
- **Trudnym**, choć również interesującym przedmiotem, który trwa dwa semestry, jest **historia literatury średniowiecza, renesansu i baroku**. Trzeba czytać bardzo trudne, często niezrozumiałe lektury, których jest mnóstwo.
- Przedmiotem, który sprawia studentom najwięcej problemów, jest **wprowadzenie do nauki o języku**. Już na samym początku zajęć zalewa nas ogromna ilość pojęć, np. co to jest semiotyka bądź semantyka. Polonistyka to studia niewątpliwie dla tych, którym czytanie sprawia przyjemność, ponieważ na każde zajęcia **trzeba być przygotowanym z podanego tekstu kultury**.
- Nie jest tak, że student **filologii polskiej tylko czyta**. Na zajęciach z fonetyki i słowotwórstwa uczy się, jak wymawiać poszczególne głoski, ćwiczymy zapis fonetyczny danego słowa. Można się przy okazji dowiedzieć, jakie popełniamy błędy językowe podczas zwykłych rozmów.
- Na pierwszym roku studiów jest **dużo gramatyki i wiedzy o języku**, dlatego licealistom, którzy planują studiować polonistykę, radzę pracować nad tymi zagadnieniami.
- Przedmiotem, który lekko zadziwia na pierwszym roku, jest... logika. Ale nie martwcie się, po paru zajęciach student orientuje się, o co tak naprawdę w niej chodzi.
- Na mojej uczelni już na II semestrze **można wybrać specjalizację: nauczycielską, edytorstwo, dyskurs publiczny, dziennikarstwo, nauczanie polskiego obcokrajowców, literaturoznawstwo oraz sztukę kreatywnego pisania**.

NAJLEPSZA OPCJA DLA HUMANISTÓW

FILIP NOWAKOWSKI z Uniwersytetu Śląskiego

- Filologia polska to kierunek dla ludzi, którzy kochają czytać, zainteresowanych zagadnieniami językowymi. **Absolwenci polonistyki nie muszą być nauczycielami**. Oferowanych jest wiele innych wartych zastanowienia specjalności.
- Obecnie najwięcej osób decyduje się na specjalizację nauczycielską. **Ci, którzy od nauczania wolą tworzenie tekstów, wybierają specjalność dziennikarską**.
- Duża część przedmiotów jest wspólna dla wszystkich studentów. Wyjątkowo interesujące są zajęcia ze wstępu do redakcji tekstu naukowego oraz wprowadzenie do nauki o języku. Te przedmioty dają cenne informacje i praktyczne wskazówki dla ludzi z wielu dziedzin nauki.

Polonistyka pomaga zrozumieć nie tylko język polski, ale też problemy współczesnego świata. Dlatego ludzie po tym kierunku nie tylko uczą w szkole języka polskiego, ale i są dziennikarzami, politykami, szefami firm czy bankowcami.

WKURZA MNIĘ KOLEŻANKA

Co robić, gdy mieszkamy za granicą, a osoba, z którą mogłybyśmy pogadać po polsku, zwyczajnie nas wkurza?
– radzi **Ewa Nowak**, pedagog-terapeuta.

Za każdym razem, gdy swoją drogę przetnie ktoś, kto cię czymś irytuje, zrób listę jego irytujących zachowań i szczerze się z nią zmierz. Jeśli zajrzysz w siebie, zobaczysz, że w ludziach denerwuje nas to, czego się w sobie boimy.

*Problem: **Nie mogę patrzeć na dziewczynę, z którą muszę się przyjaźnić***
Gdy trzy lata temu przyjechałam do Belgii, nie miałam wiele polskich koleżanek. Dziś jest zresztą podobnie. Moi rodzice przyjaźnią się z ludźmi, którzy mają córkę w moim wieku. Chcą, bym przyjaźniła się z nią, ale ona strasznie mnie wkurza. Staram się nie mieć z nią nic wspólnego, ale chodzimy do tej samej polskiej szkoły. Mam dosyć. Ta dziewczyna jest okropna. Ma grupę fanów i opowiada im nieśmieszne dowcipy, a potem śmieje się skrzekliwie, jakby się dusiła. Nie mogę tego słuchać. Poza tym uważa, że jest strasznie fajna. Niby do każdego zagada, coś powie, zażartuje. Dla mnie jest zwyczajnie żenująca. Ona ma konieczność bycia gwiazdą. Uważa się za kogoś wyjątkowego. Mnie też kilka razy powiedziała niemiłe rzeczy. Nie zareagowałam, bo nie chcę się zniżyć do jej poziomu, ale nie mogę jej tego darować. Co mam zrobić? Powiedzieć jej, żeby się zmieniła? Nie chcę zadrażniać sytuacji, bo czasem nasi rodzice się spotykają ze sobą. Poza tym mogę z nią rozmawiać po polsku, a nie chcę tracić kontaktu z językiem.
Briga

***

Briga, z tego, co piszesz, nie wynika, że koleżanka robi coś złego. Nie masz do niej żadnych zarzutów poza tym, że cię denerwuje. Możesz oczywiście nie spotykać się z nią poza lekcjami polskiego, unikać jej, ale to na dłuższą metę nic nie da. Proponuję ci profesjonalne rozwiązanie tego problemu, bo na razie jesteś emocjonalnym niewolnikiem tej koleżanki. Uzależniłaś się od niej, twoje emocje zależą od tego, czy ona gdzieś jest, czy jej nie ma. Trzeba to zmienić.

Popatrz na denerwujące zachowania koleżanki pod takim kątem: jakie potrzeby ona sobie zabezpiecza tym, co cię tak w niej irytuje? Rozumiesz już, dlaczego ona taka jest? To jej strategia przetrwania w nowym kraju.

Co cię w niej irytuje?

Gdy masz jakiś problem długoterminowy, na przykład koleżanka cię skrajnie wkurza, to znak, że powinnaś się czegoś nowego nauczyć. Brakuje ci jakiejś umiejętności i warto się jej zwyczajnie nauczyć. Ale żeby się czegoś nauczyć, trzeba temu poświęcić czas. Jeśli ci się chce, to jest sposób, żeby ludzie w ogóle nas nie denerwowali. Gotowa? Zrób listę wszystkiego, co cię w tej koleżance irytuje:

- 🗨️ gardłowy śmiech,
- 🗨️ zbyt głośne zachowanie,
- 🗨️ potrzeba skupienia na sobie uwagi,
- 🗨️ swobodne zaczepianie ludzi,
- 🗨️ bawienie towarzystwa.

O tym piszesz w e-mailu, ale jest jeszcze masa rzeczy, które możesz do tej listy dopisać, więc zrób to teraz, zanim zaczniesz czytać dalej.

Przed tobą lista zachowań, których w sobie nie akceptujesz, nie chcesz ich w sobie widzieć i nie przyznajesz sobie prawa do ich „posiadania” (to dlatego nieśmiały tak denerwują tupeczarki, a ryzykantów osoby zachowawcze). Ta koleżanka jest dla ciebie czymś w rodzaju krzywego zwierciadła. Ty w niej widzisz siebie, ale tę siebie, której się boisz, której w sobie nie akceptujesz. Za każdym razem, gdy twoją drogę przetnie ktoś, kto cię irytuje, zrób listę jego zachowań i szczerze się z nią zmierz. Jeśli zajrzysz w siebie, zobaczysz, że w ludziach denerwuje nas to, czego się w sobie boimy.

System potrzeb podstawowych

Nam się wydaje, że każdy jest indywidualnością i oczywiście w pewnym sensie tak jest, ale gdybyś pogrzebała głębiej w psychice człowieka, to wszystkim chodzi o to samo.

Nasze główne potrzeby to: poczucie bezpieczeństwa, akceptacja społeczna, rozwój itd. Różnimy się tylko tym, jak te potrzeby zabezpieczamy. Dla kogoś zapewnianie sobie poczucia bezpieczeństwa w nowym miejscu oznacza siedzenie cicho i nie podpadanie, ktoś inny tę potrzebę zabezpiecza sobie poprzez pokazanie siły, śmiałości, brawury. Tobie i tej koleżance również w życiu chodzi o to samo.

Popatrz teraz na jej denerwujące zachowania pod takim kątem: jakie potrzeby ona sobie zabezpiecza tym, co cię tak w niej irytuje? Rozumiesz już, dlaczego ona taka jest? To po prostu jej strategia przetrwania w Belgii, kraju, w którym, podobnie jak ty, próbujesz się odnaleźć.

Nie rezygnuj z kontaktów z rówieśniczką z Polski, obie tak samo czujecie się zagubione w nowym kraju, tylko każda z was inaczej próbuje się odnaleźć w nowym środowisku.

Prześń być niewolnikiem TEJ osoby

Gdy następnym razem znowu (a tak się stanie na pewno, bo poznasz jeszcze setki ludzi) ktoś cię będzie długoterminowo irytował, poświęć dziesięć minut na uwolnienie się od tej irytacji, która jest niewolnictwem emocjonalnym (wystarczy, że się pojawi, a rządzi wszystkimi twoimi emocjami). Skataloguj listę denerwujących zachowań i pomyśl, jakie potrzeby (bezpieczeństwa, uznania, aprobaty społecznej) dana osoba w ten sposób zabezpiecza. Jeśli zaczniesz tak podchodzić do tego zagadnienia, uwolnisz się od obsesji bycia emocjonalnym niewolnikiem tej osoby. Zaproponuj jej spotkanie poza szkołą, daj szansę waszej relacji. Spróbuj tę osobę jeszcze raz poznać, bo przecież teraz wiesz o niej więcej.

Masz problem? W jego rozwiązaniu pomożemy. Napisz do redakcji list na adres cogito@cogito.com.pl, wpisując w temacie: PORADNIA.

ODKRYJ NOWE POMNIKI HISTORII

Podróżujesz po Polsce? A widziałeś już 10 cudownych, wyjątkowych miejsc w Polsce, które były świadkami naszej historii?

DWOREK W KOSZUTACH

(woj. wielkopolskie)

Czy wiesz, że dwory alkierzowe są charakterystyczne dla polskiej architektury dworskiej? Dwór alkierzowy w Koszutach jest takim właśnie wzorcowym przykładem barokowej siedziby szlachty z czasów I Rzeczypospolitej.

Zbudowano go ok. 1760 roku i jest jednym z najlepiej zachowanych obiektów w Polsce pod względem ukształtowania bryły, formy architektonicznej i rozplanowania wnętrz. To perełka życia dworskiego ☺

ZAMEK W KRASICZYNI

(woj. podkarpackie)

Leży na trasie Przemysł–Sanok i jest jednym z najpiękniejszych pomników polskiego renesansu. Jego budowę rozpoczął pod koniec XVI wieku Stanisław Krasicki, kasztelan przemyski, potomek mazowieckiej szlachty zagrodowej herbu Rogala. Jednym z najcenniejszych elementów architektonicznych zamku jest kaplica w Baszcie Boskiej – przyrównywana do Kaplicy Zygmuntowskiej na Wawelu. Uwagę zwracają bogato rzeźbione portale, loggie, arkady i dekoracje ścienne, tzw. sgraffita (ich powierzchnię oblicza się na około 7000 m²).

LIDZBARK WARMIŃSKI

- ZAMEK BISKUPÓW WARMIŃSKICH

(woj. warmińsko-mazurskie)

Jest jedną z najlepiej zachowanych budowli obronnych z okresu średniowiecza w Polsce. Zamek biskupów – wraz z przedzamczem, bastionem i basztą stanowi jeden z najcenniejszych zabytków architektury gotyku ceglanego.

KWIDZYN – ZESPÓŁ KATEDRALNO-ZAMKOWY

(woj. pomorskie)

Zespół katedralno-zamkowy jest jednym z najbardziej imponujących zabytków architektury gotyckiej w Polsce. Zamek, dawna siedziba kapituły pomezjańskiej, połączony w jedną architektoniczną bryłę z katedrą pomezjańską, a obecnie konkatedrą diecezji elbląskiej – to jedyne takie założenie obronne na obszarze dawnego państwa Zakonu Krzyżackiego. W zamku jest najokazalsze w Polsce tzw. „gdańsko”. W katedrze pochowani są biskupi pomezjańscy oraz wielcy mistrzowie zakonu krzyżackiego.

WZGÓRZE TUMSKIE W PŁOCKU

(woj. mazowieckie)

Płock należy do najstarszych i najważniejszych ośrodków miejskich w Polsce. Wzgórze Tumskie, na którym znajduje się historyczna zabudowa, jest miejscem pierwotnej lokalizacji Płocka i dokumentem jego genezy i rozwoju.

Największą wartość zabytkową mają: bazylika katedralna pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP i dawne opactwo benedyktyńskie z relikdami zamku książęcego. Obiekty te stanowią bezcenne świadectwo rozwoju kultury materialnej i duchowej od średniowiecza do XX w.

ROGALIN – ZESPÓŁ PAŁACOWY Z OGRODEM I PARKIEM

(woj. wielkopolskie)

Zachowana w niezmiennym kształcie barokowo-klasycystyczna rezydencja jest jednym z najcenniejszych w kraju założeń tego typu. Od XVIII w. do 1939 r. Rogalin dokumentował też działalność wielkopolskiej rodziny Raczyńskich zasłużonej dla polityki i kultury Polski.

STRZELNO – ZESPÓŁ DAWNEGO KLASZTORU NORBERTANEK

(woj. kujawsko-pomorskie)

Strzelno było siedzibą jednego z najstarszych żeńskich zgromadzeń zakonnych w Polsce i dziś jest najlepiej zachowanym przykładem, a zarazem podstawowym źródłem wiedzy na temat zgromadzenia premonstratensów w naszym kraju.

Bezcenną wartość mają elementy romańskiej dekoracji rzeźbiarskiej – kolumny oraz tympanony. To tutaj znajduje się najliczniejszy, najbardziej oryginalny zespół rzeźby romańskiej na terenie naszego kraju.

ŚWIĘTA LIPKA – SANKTUARIUM PIELGRZYMKOWE

(woj. warmińsko-mazurskie)

Kościół otoczony krużgankami z narożnymi kaplicami, pomocnymi w organizacji procesji, nabożeństw, ruchu pątników, jest jedynym tego typu założeniem jezuitckim w Polsce. Jego wartość podkreśla fakt, że stał się pierwowzorem dla całej grupy barokowych sanktuariów warmińskich. Święta Lipka jest świadectwem przenikania procesów historycznych, społecznych, religijnych i kulturowych, związanych z długotrwałym usytuowaniem wsi na pograniczu konfesyjnym Warmii i Prus Książęcych.

UJAZD – RUINY ZAMKU KRZYŻTOPÓR

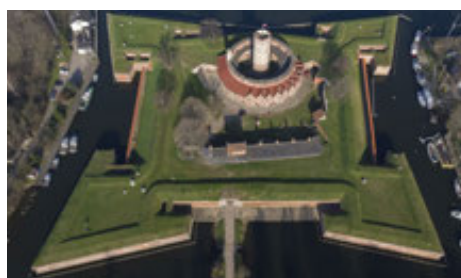
(woj. świętokrzyskie)

To magiczne i najlepiej zachowane ruiny obiektów typu „palazzo in fortezza”, znanych w Polsce i za granicą. Ujazd leży wśród pól i wzgórz ziemi opatowskiej, z dala od głównych dróg i szlaków. Jest symbolem magnackiej Rzeczypospolitej.

TWIERDZA WISŁOUJŚCIE W GDAŃSKU

(woj. pomorskie)

Była budowana i modernizowana od końca XV wieku aż do 2. poł. XIX wieku. Wzniesiono ją dla zabezpieczenia wejścia z morza do portu miasta Gdańsk, będącego oknem na świat Korony Polskiej. Jest jedynym historycznym morskim założeniem obronnym nie tylko na ziemiach polskich, ale też na wybrzeżu Morza Bałtyckiego, zaliczanym do najwybitniejszych europejskich dzieł architektury militaris.

Pomnik Historii to jedna z pięciu form ochrony zabytków w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 2003 r. Terminem tym określa się zabytek nieruchomy o szczególnym znaczeniu dla kultury Polski. Jest on ustanawiany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej rozporządzeniem na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Pomniki Historii ustanawiane są od 1994 r. Wśród nich są m.in. obiekty architektoniczne, krajobrazy kulturowe, zabytki techniki, parki i ogrody, cmentarze, miejsca pamięci najważniejszych wydarzeń lub postaci historycznych oraz stanowiska archeologiczne.

Do dziś to wyróżnienie nadano 91 zabytkom.

Więcej informacji na stronach: www.nid.pl i www.zabytek.pl.

CZY WIESZ, ŻE...

Zaplanuj wakacje z kulturą w Polsce

Planujesz zwiedzać swoją ojczyznę? Podziwiać zabytki, poznawać historię... Superpomysł! A dasz się skusić na festiwale muzyczne, filmowe czy literackie? To świetna okazja, by zobaczyć twórców, posłuchać polskiej muzy, obejrzeć ciekawe filmy!

W SZCZEBRZESZYNIĘ – FESTIWAL JĘZYKA POLSKIEGO!

Niepowtarzalny, jedyny w swoim rodzaju Festiwal Stolica Języka Polskiego odbędzie się w tym roku 5–11 sierpnia. Hasłem przewodnim szczeczeszyńskiej imprezy będą Skamandryci. W listopadzie 1918 roku, tuż po odzyskaniu niepodległości Polski, została otwarta w Warszawie legendarna kawiarnia „Pod Picadorem”, w której ukształtowała się grupa Skamander, czyli Julian Tuwim, Antoni Słonimski, Jarosław Iwaszkiewicz, Kazimierz Wierzyński i Jan Lechoń. Twórczość Skamandrytów to dziedzictwo narodowe. Jednym z wyzwań dla tłumaczy jest „Lokomotywa” Tuwima, której na festiwalu posłuchamy w kilku językach. Do Szczeczeszyna przeniesiona zostanie atmosfera kawiarni Ziemiańska, poezja i muzyka tamtego czasu.

W trakcie festiwalu będziesz mógł uczestniczyć w wielu spotkaniach autorskich z najlepszymi pisarzami, wśród nich będą: Andrzej Stasiuk, Wiesław Myśliwski, Eustachy Rylski, Michał Rusinek, Anna Dziewitt-Meller, Natalia Fiedorczyk, Agnieszka Wolny-Hymkało i wielu innych wspaniałych mistrzów słowa.

Możesz też wziąć udział w warsztatach pisania m.in. z Grażyną Plebanek, posłuchać koncertów, np. Stasiuka i zespołu Haydamaky, a także obejrzeć filmy – przeboje z dwudziestolecia międzywojennego.

Pełen program festiwalu dostępny jest na stronie: www.stolicajęzykapolskiego.pl.

W KATOWICACH CZEKA NA CIEBIE OFF FESTIVAL!

Najlepsi wykonawcy sceny alternatywnej przyjeżdżają do stolicy Śląska, by zagrać świetne koncerty. Po raz pierwszy na OFFie wystąpi **Kult** z albumem „Spokojnie”. Zagrają **Skalpel Big Band**, indierockowe **Muchy**, **Furia**, **Hańba!**, **Coals**, **Afrojax**, **M.I.A.**, **Charlotte Gainsbourg**, **Grizzly Bear**, **Jon Hopkins Live**, **Ariel Pink**, **Aurora**, **John Maus**, **Turbonegro**, **The Brian Jonestown Massacre**, **Marlon Williams**, **Kapela ze Wsi Warszawa** i wiele innych offowych kapel!

Przyjedź na OFF-a w dniach 3–5 sierpnia, do katowickiej Doliny Trzech Stawów.

Muzyczną rozpiskę ściągniesz z: www.off-festival.pl.

CRF to ugruntowana marka na festiwalowej mapie – największy festiwal rockowy w południowo-wschodniej Polsce. Co roku gości ponad 20 tysięcy uczestników, również z zagranicy, m.in. Niemiec, Ukrainy, Czech i Słowacji.

W tym roku impreza odbędzie się w dniach 16–19 sierpnia. Na rockowej scenie zagrają m.in. **Decapitated, Hunter, Dr Misio, The Analogs i Materia.**

Więcej info na: www.cieszanowrockfestival.pl.

A W KRAKOWIE – WIELKIE GWIAZDY MUZYKI!

Przed tobą dwa dni w Krakowie z muzyką na światowym poziomie. Oczywiście, jeśli wybierzesz się na Kraków Live Festival. To dobry pomysł na zakończenie lata festiwalowego! Kto wystąpi 17–18 sierpnia na terenie krakowskiego Muzeum Lotnictwa? **Martin Garrix**, jeden z najpopularniejszych i najlepszych światowych twórców muzyki elektronicznej, **Kendrick Lamar**, świeżo upieczony zdobywca 5 nagród Grammy, autor najlepiej ocenianej płyty 2017 r. i aktualnie najbardziej wpływowy światowy muzyk©

Festiwalowy rozkład jazdy dostępny jest tutaj:
www.livefestival.pl.

LETNIA AKADEMIA FILMOWA W ZWIERZYŃCU

Obowiązkowa impreza dla młodych, którzy naprawdę interesują się kinem. W tym roku w dniach 3–12 sierpnia Łukasz Maciejewski, ceniony krytyk filmowy, przedstawi na LAF-ie swoje ulubione polskie filmy, zaprosi do Zwierzyńca ich twórców, podejmie się roli pośrednika w rozmowie pomiędzy gośćmi a publicznością. Będą to seanse pełne niezapomnianych wrażeń. Zobaczycie noblistę na ekranie, czyli Boba Dylana, i przekonacie się, że jest artystą wszechstronnym, w pełnym tego słowa znaczeniu. Kino nocne tradycyjnie za gości w plenerze, na dziedzińcu ponad 200-letniego Browaru Zwierzyniec. Sieć Kin Studyjnych przygotowała na Zwierzyniec firmowy zestaw, jaki jest przewidziany do rozpowszechniania wyłącznie w kinach studyjnych. To filmy wyróżniające się walorami artystycznymi, tworzące alternatywę dla komercyjnego repertuaru. Jakże? Zajrzyj na: www.laf.net.pl.

LATO FILMOWE W IŃSKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM

W dniach 10–19 sierpnia odbędzie się po raz 45. jedna z najstarszych imprez filmowych pokazująca kinematografię Europy Wschodniej, jej odrębność kulturową w kinie światowym. Tutaj zobaczysz obrazy komentujące w odważny sposób zmiany zachodzące we współczesnym świecie. Ińskie Lato Filmowe prezentuje dzieła największych wizjonerów kina. W tym roku obejrzysz np. nowy film Terry'ego Gilliana, członka legendarnej grupy Monty Pythona. Po 25 latach walki z filmowymi wiatrakami reżyser nakręcił „Człowieka, który zabił Don Kichota” – bardzo entuzjastycznie przyjętego w Cannes.

To będzie wyjątkowy rok, jeśli chodzi o kino poruszające tematy, z jakimi zmagają się ludzie w kulturach na całym świecie. Zajrzyj do sekcji kina Dalekiego Wschodu, Afrykamery.

Program na: www.ilf.org.pl.

6. ZAMOJSKI FESTIWAL FILMOWY „SPOTKANIA Z HISTORIĄ”

TVP Historia oraz Centrum Kultury Filmowej „Stylowy” w Zamościu zapraszają na festiwal filmowy, którego głównym tematem są zagadnienia historyczne. Zobaczysz filmy dokumentalne i reportaże o tej tematyce. **Projekcje plenerowe oraz spotkania z wybitnymi twórcami filmowymi odbywać się będą na Rynku Wielkim w Zamościu.**

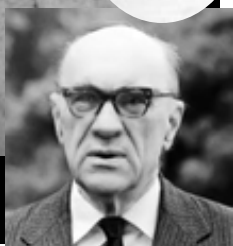
Na festiwalu posłuchasz też dobrej muzy, w tym roku koncert zagra kapela Raz Dwa Trzy.

Rezerwuj czas 16–18 sierpnia.

O programie poczytasz na:
www.zamoscfilmfestival.pl.

Poznaj najważniejszych twórców dwudziestolecia międzywojennego. I tematy, które podejmowali w swoich dziełach literackich.

NAJWIĘKSZY TWÓRCY

PRZEDSTAWICIELE DRAMATU

LITERATURA POLSKA

w dwudziestoleciu międzywojennym

Stefan Żeromski – wielki patriota i autorytet w sprawach związanych z krajem, takich jak obecność Polski nad Bałtykiem, kształt i ustrój niepodległego państwa. Napisał powieść „**Przedwiośnie**”, świetnie oddając trudności niepodległego państwa i dylematy młodego pokolenia. Książka powstała w okresie bezrobocia i kryzysu gospodarczego, wzmagającego się terrorku politycznego. Tytuł nawiązuje do czasu – zdawałoby się – rozkwitu niepodległej II Rzeczypospolitej. Bohaterem jest młody inteligent, chłopak, który na własnej skórze odczuwa wszelkie zmiany zachodzące w Polsce.

Zofia Nałkowska – w swoich powieściach poruszała trudne tematy obyczajowe i stosowała analizę psychologiczną postaci („**Granica**”, „**Romans Teresy Hennert**”). Był to niewątpliwie wpływ psychoanalizy.

W „**Granicy**” autorka zderzyła punkty widzenia różnych postaci i wyeksponowała względność sądów, zastosowała też retrospekcję, umieszczając już na początku rozwiązanie konfliktu powieści (śmierć głównego bohatera).

Maria Dąbrowska – największa konkurentka Nałkowskiej i autorka równie obszernych dzienników. Pisarka zasłynęła przede wszystkim polską sagą „**Noce i dnie**”. Jej książka jest pogłębioną powieścią psychologiczną i swoistą epopeją o narodzinach inteligencji.

Maria Kuncewiczowa – autorka głośnych powieści, takich jak „**Cudzoziemka**” i „**Przymierze z dzieckiem**”, reprezentujących nowe podejście do spraw kobiet. Łamała stereotyp kobiety – idealnej matki, korzystała ze zdobyczy psychoanalizy.

Jarosław Iwaszkiewicz – poeta, pisarz i mecenas artystów, prowadzący salon literacki i przystań dla literatów w Stawisku. W opowiadaniu „**Panny z Wilka**” w mistrzowski sposób odniósł się do problemu przemijania, korzystając z inspiracji prozą Marcela Prousta. W innych opowiadaniach chętnie poruszał temat dylematów moralnych i związków miłości ze śmiercią.

Witold Gombrowicz – autor opowiadań i awangardowej powieści „**Ferdydurke**”, który po wojnie rozwinie swój talent jako twórca dramatów o niezwykle nowoczesnej formie.

Krytyczny wobec tradycji ziemiańskiej, z której wyrósł, polskiego ostentacyjnego katolicyzmu i patriotyzmu. W „**Ferdydurke**” wyśmiewał puste formy, pozy i gesty (taką pustą formą jest „gęba”) i zastosował na szeroką skalę groteskę. To powieść-metafora. Jaki problem porusza? To my zawsze jesteśmy więźniami konwencji, ciągle pełnimy jakieś role i wciąż nam ktoś przykleja łatki, dorabia gębę (ucznia, rodzica, nauczyciela itp.)

Przekorny, nowoczesny, trudny pisarz, po latach zyskał światową sławę.

Bruno Schulz – pisarz osobny, autor oryginalnych tomów prozy „**Sklepy cynamonowe**” i „**Sanatorium pod Klepsydrą**”. W jego utworach zauważamy ścisłe związki z filozofią, np. Bergsona, inspiracje biblijne (pochodził z rodziny żydowskiej), wpływy surrealizmu i plastycznej wyobraźni (tworzył też dzieła plastyczne, był nauczycielem rysunków w prowincjonalnym Drohobyczu). W jego twórczości świat jest jakby ze snu – rzeczywistość i wyobraźnia nakładają się na siebie. Wszystko się miesza – czas, rzeczy śmieszne i tragiczne, brzydkie i ładne. To groteskowy obraz. Fabuła opowiadań podlega zmianom jak we śnie. Brak tu chronologicznego następstwa zdarzeń.

Stanisław Ignacy Witkiewicz – twórca teorii Czystej Formy, wedle której sztuka miała być czystym przeżyciem metafizycznym i nie odwzorowywać rzeczywistości. Najdoskonalej wcielił ideę w swych dramatach (m.in. „**Szewcy**”), częściowo w dziełach malarskich. Pisał też powieści. Był wielkim nowatorem w sztuce i teatrze, a skandalistą w życiu prywatnym.

Jerzy Szaniawski – autor tradycyjnych dramatów takich jak „**Żeglarz**”.

SKAMANDER (Julian Tuwim, Antoni Słonimski, Jan Lechoń, Jarosław Iwaszkiewicz, Kazimierz Wierzyński; głównie Warszawa) – grupa zrzeszająca najpopularniejszych poetów epoki, postulujących pisanie o codziennych sprawach, np. miłości, a nie o narodowych czy społecznych. Poeci tworzyli raczej tradycyjne wiersze. Każdy był wybitny, oryginalny. Łączyła ich przyjaźń.

FUTURYŚCI (w Warszawie Anatol Stern i Aleksander Wat, w Krakowie Tytus Czyżewski, Bruno Jasioński, Stanisław Młodożeniec) – uwielbiali eksperymenty formalne, głosili idee „słów na wolności”, nie przestrzegali zasad interpunkcji, odcinali się od mitów narodowych.

AWANGARDA KRAKOWSKA (Tadeusz Peiper, Julian Przyboś, Jalu Kurek, Jan Brzękowski) – zwolennicy nowoczesności w poezji, wiersze upodobniali do dzieł plastycznych, ważna w nich była grafika, główne tematy ich twórczości to 3 M – miasto, masa, maszyna; zachwycali się cywilizacją. Przyboś głosił ideę skrótu w poezji („Najmniej słów”).

DRUGA AWANGARDA (Józef Czechowicz, Zbigniew Bieńkowski, Stanisław Piętaś; Lublin, potem Warszawa) – opowiadała się za kondensacją słów w poezji, jednak w odróżnieniu od poetów pierwszej awangardy przedstawiciele drugiej za temat obierali pejzaż wiejski, prowincję, tradycyjne tematy, a ważnym elementem ich poetyki jest oniryzm – luźne skojarzenia na wzór snu czy marzenia w poezji.

KWADRYGA (Stanisław Dobrowolski, Władysław Sebyła, Lucjan Szenwald, Konstanty Ildefons Gałczyński; głównie Warszawa) – wizja sztuki uspołecznionej, w poezji – prostota formalna wierszy.

ŻAGARY (Czesław Miłosz, Jerzy Zagórski, Jerzy Putrament, Teodor Bujnicki; głównie Wilno) – katastrofiści, przeczuwali zagładę świata i koniec cywilizacji, posługiwali się motywem apokalipsy i symboliką biblijną.

Niezrzeszeni, ale bardzo ważni dla polskiej poezji: **Kazimiera Iłakowiczówna, Bolesław Leśmian, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Władysław Broniewski.**

NAJWAŻNIEJSZE ZJAWISKA LITERACKIE DWUDZIESTOLECIA

- ◆ Rozkwit grup poetyckich
- ◆ Wybitni „poeci osobni” (zwłaszcza Bolesław Leśmian)
- ◆ Rozkwit kabaretów i kawiarni literackich
- ◆ Psychoanaliza w powieści („Cudzoziemka” Marii Kuncewiczowej, „Granica” Zofii Nałkowskiej)
- ◆ Tradycja sagi przeniesiona na grunt polski („Noce i dnie” Marii Dąbrowskiej)
- ◆ Deformacja rzeczywistości (w prozie Schulza – oniryzm, surrealizm, u Witkacego i Witolda Gombrowicza – głównie groteska)
- ◆ Związki literatury z malarstwem (dadaizm, surrealizm)
- ◆ Eksperymenty formalne w poezji (futuryści, Awangarda)
- ◆ Romanse oparte na schemacie mezaliansu – bestsellerami „Trędowata” Heleny Mniszkówny, „Znachor” Tadeusza Dołęgi-Mostowicza
- ◆ Literatura dokumentalna i pamiętnikarska (głośne serie pamiętników chłopów, bezrobotnych, emigrantów)
- ◆ Rozwój publicystyki i reportaży (teksty Ksawerego Pruszyńskiego i Melchiora Wańkowicza).

NAJWAŻNIEJSZE TEMATY LITERATURY

- ◆ Budowa niepodległości („Przedwiośnie” Stefana Żeromskiego, „Generał Barcz” Juliusza Kadena-Bandrowskiego)
- ◆ Codziennosc (wiersze skamandrytów)
- ◆ Śmierć, powiązania miłości ze śmiercią (wiersze Bolesława Leśmiana, proza Jarosława Iwaszkiewicza)
- ◆ Miłość (wiersze Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Juliana Tuwima, a także innych skamandrytów, piosenki Mariana Hemara i Juliana Tuwima, literatura popularna)
- ◆ Romans, zdrada („Granica”)
- ◆ Sport (wiersze Kazimierza Wierzyńskiego)
- ◆ Kwestie społeczne, np. narodziny inteligencji („Noce i dnie”, „Granica”), losy ludzi z nizin społecznych („Dziewczęta z Nowolipek” Poli Gojawiczyńskiej, „Granica”).
- ◆ Rozrachunek z polską tradycją szlachecką, dworkiem („Ferdurke” Witolda Gombrowicza, „Przedwiośnie” Stefana Żeromskiego, „Granica”, „Noce i dnie”, „W małym dworku” Witkacego, „Panny z Wilka” Jarosława Iwaszkiewicza)
- ◆ Kariera („Kariera Nikodema Dyzmy” Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, „Granica”)
- ◆ Rewolucja („Przedwiośnie”, „Szewcy” Witkacego, poezja rewolucyjna Władysława Broniewskiego)
- ◆ Przecucie wojny (realistycznie – „Bagnet na broń” Broniewskiego, wizyjnie – wiersze katastrofistów z grupy Żagary).

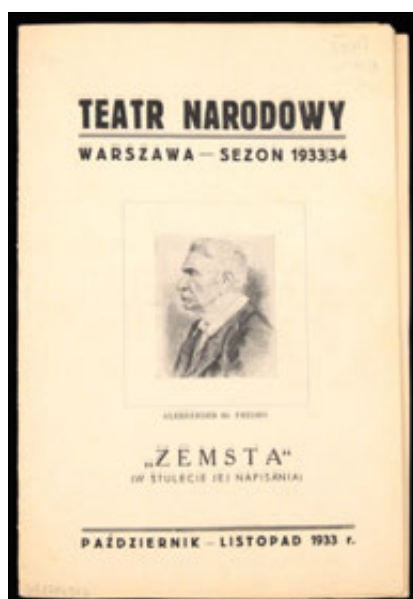
„Zemsta” Aleksandra Fredry

Obsada sztuki „Zemsta”
Aleksandra Fredry – ok. 1900
Ludwik Solski jako Dyndalski i Jerzy
Leszczyński w sztuce „Zemsta”.
Teatr im. Juliusza Słowackiego
w Krakowie, reżyseria: Teofil
Trzciański.

Lubiana przez Polaków komedia charakterów.
Są tu kontrastowi bohaterowie, których łatwo
scharakteryzować, zabawne intrygi, szczęśliwe zakończenie.

Akcja „Zemsty” toczy się najprawdopodobniej pod koniec XVIII wieku lub na początku XIX wieku – świadczy o tym wypowiedź Cześnika, wspomnienie konfederacji barskiej (1768–1772), akt IV, scena I. Miejszem akcji jest zamek szlachecki.

ZEMSTA JEST KOMEDIĄ, CZYLI...

1. Trzy rodzaje komizmu:

- **Komizm sytuacji** – akcja komedii obfituje w wydarzenia zabawne, pobudzające widza do śmiechu. Przykład – bitwa o mur, dyktowanie listu Dyndalskiemu, wizyta Papkina u Rejenta.
- **Komizm postaci (charakterów)** – komiczny jest przede wszystkim Papkin, to postać zbudowana na zasadzie kontrastu, inne jest jego wyobrażenie o sobie, a zupełnie inne rzeczywiste zachowanie. Ale komiczny jest także gwałtowny Cześnik i jego sługa Dyndalski oraz flegmatyczny Rejent.
- **Komizm językowy** – przemowy Papkina, docinki Rejenta, a także momenty, w których bohaterowie nie rozumieli się, np. rozmowa Waława z Podstoliną (akt II, scena V).

2. To komedia charakterów, czyli główną zasadą skonstruowania utworu Fredry jest kontrast charakterów głównych postaci – Rejenta i Cześnika. Ich spór jest tak gwałtowny, ponieważ są całkowicie innymi typami ludzkimi.

3. Zakończenie jest pomyślnie dla bohaterów, zwłaszcza tych, którzy wzbudzają sympatię (tu: szczęśliwy ślub Waława i Klary i wynikająca z niego zgoda Cześnika z Rejentem). Aby czytelnik nie miał wątpliwości, że wszystko dobrze się kończy, usatysfakcjonowani są również Podstolina (otrzymuje pieniądze) i Papkin (dowiaduje się, że jednak nie został otruty).

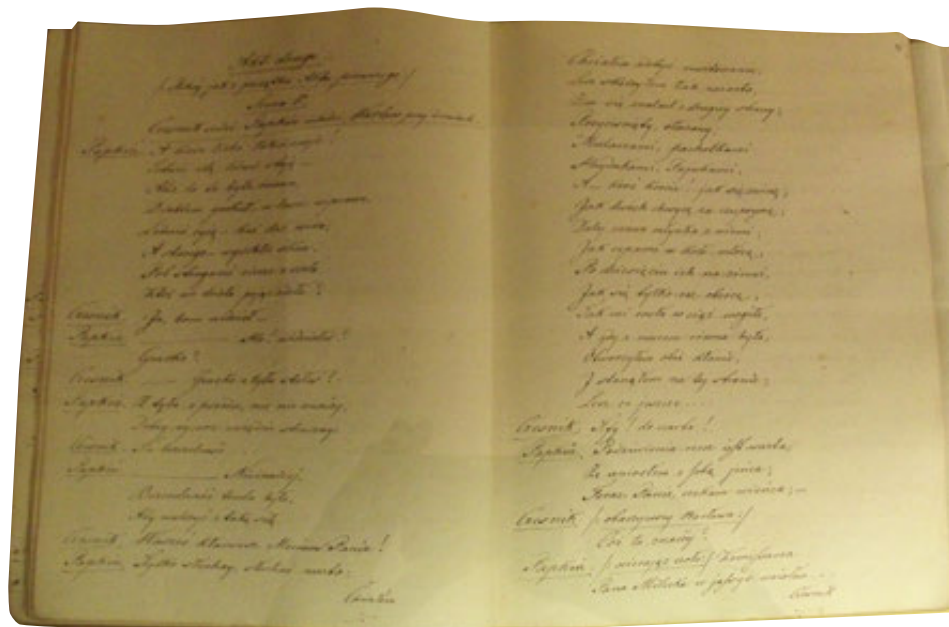
4. W komedii przedstawione są tzw. typy ludzkie. Oznacza to, że dokładnych informacji o Cześniku i Rejencie nie mamy, ale wiemy, że jeden z nich jest gwałtownym zawiadkiem, a drugi – skrytym podstępny dorobkiewiczem. Taka charakterystyka wystarczy w komedii. Bo to nie jest skomplikowana powieść psychologiczna, ale komedia właśnie.

5. Aby akcja była żywa i pobudzała do śmiechu, autor stosuje zabiegi charakterystyczne dla sztuki teatralnej, na przykład tak zwane mówienie na stronie. To sytuacja, kiedy jeden z bohaterów zdradza swoje intencje lub komentuje zachowanie innych postaci, a pozostali bohaterowie tego nie słyszą. Wówczas widz lepiej orientuje się w sytuacji niż bohaterowie sztuki. I przede wszystkim jest rozbawiony, bo te komentarze „na stronie” w komedii zawsze wnoszą sporo humoru.

Czy wiesz, że...

Cześćnik i Rejent mieli swoje rzeczywiste pierwowzory – historię skłóconych szlachciców, Firleja i Skotnickiego, Fredro znalazł w dokumentach sądowych z XVII wieku. Ruiny zamieszkałego przez nich zamku, który był powodem sporu, można oglądać w Odrzykoniu pod Krosnem.

„Zemsta” – rękopis komedii Fredry przechowywany w zamku w Dzikowie

Często bohaterów „Zemsty” zestawia się w pary, na zasadzie kontrastu. Zwłaszcza główni bohaterowie są jak „ogień i woda” – dlatego idealnie nadają się do pisania charakterystyki porównawczej.

CZEŚNIK RAPTUSIEWICZ

- Nazwisko znaczące: raptus – ktoś gwałtowny, porywczy.
- Stary kawaler, stryj i opiekun Klary, nie posiada żadnego majątku, zarządza dobrami Klary.
- Wygląd: postawny i tęgi, energiczny, głośny.
- Planuje małżeństwo z Podstoliną (myśli, że ma ona spory majątek).
- Ulubione powiedzenie: „mocium panie”.
- Niezbyt inteligentny, niewykształcony, ale uważa się za bardzo mądrego. Tak naprawdę nieśmiały w stosunku do kobiet.
- Mściwy, gwałtowny, gadatliwy, skory do walki, którą uważa za najlepszy sposób załatwiania wszelkich sporów. Jednak jego podstęp, gdy na przekór Rejentowi chce wydać Klarę za Waclawa, udaje mu się. I to jest właśnie ta tytułowa zemsta.

REJENT MILCZEK

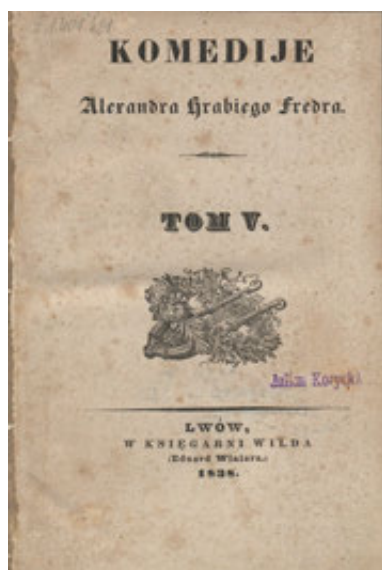
- Nazwisko znaczące: milczek, niechętnie rozmawiał.
- Wdowiec, wychowywał jedyne syna Waclawa, zamożny.
- Wygląd: chudy, drobny, mówi cicho i wolno.
- Planuje małżeństwo Waclawa z Podstoliną – kieruje się tu wyłącznie nienawiścią do Cześćnika.
- Ulubione powiedzonko: „serdeńko” oraz „Niech się dzieje wola nieba, z nią się zawsze zgadzać trzeba”.
- Sprytny, zawistny, skąpy, uparty, skryty.
- Wykształcony, umiejętnie sfalszował donos do sądu.
- Udaje człowieka pobożnego, choć nie kieruje się zasadami etyki chrześcijańskiej – bezwzględnie wykorzystuje innych, nawet własnego syna.

BOHATEROWIE „ZEMSTY”

Aleksander Fredro zupełnie inaczej niż wielcy romantycy postrzega nie tylko miłość, ale i świat. Tworzył komedie w czasach, które – zdawałoby się – zupełnie nie pasują do tego typu twórczości. Nie gloryfikował cierpienia narodu ani cierpienia z miłości, lecz pokazywał, że życie jest piękne, a miłość może być szczęśliwa (mimo że zwyczajna i nieobfitująca w dramatyczne wydarzenia).

POZOSTALI BOHATEROWIE

KLARA RAPTUSIEWICZÓWNA

- Bratanica Cześnika, bogata (do czasu małżeństwa jej majątkiem zarządza stryj i Podstolina).
- Młoda, ładna, trzeźwo patrzy na świat, ma poczucie humoru (doskonale poradziła sobie z Papkinem).
- Kieruje się miłością do Wacława, ale nie chce przeciwstawić się woli opiekunów.
- Bez problemu oddaje Podstolinie należne jej od Wacława pieniądze, zyskuje tym samym przychyłość teścia.

PODSTOLINA ANNA CZEPIERSIŃSKA

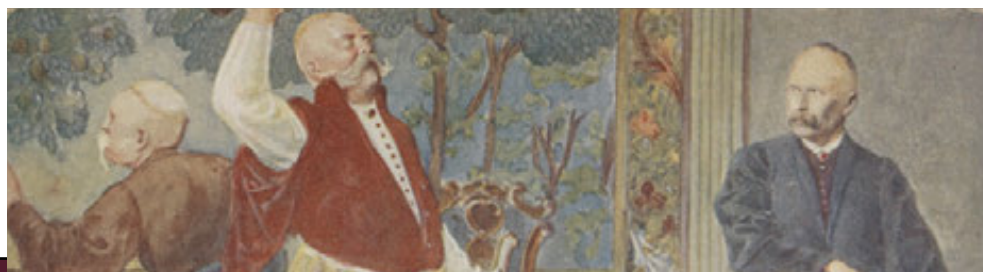
- Wdowa po trzech mężach, ukrywa brak majątku, bo chce znaleźć kolejnego małżonka.
- Sprytna, atrakcyjna, lubi być podziwiana przez mężczyzn, nie stroni od romansów, bez problemu łamie dane wcześniej słowo.
- Najważniejsze są dla niej pieniądze, dlatego z łatwością rezygnuje z planów małżeńskich i zadowala się wypłaconym przez Klarę odszkodowaniem.

JÓZEF PAPKIN

- Zrujnowany szlachcic, zależny od Cześnika (być może winny mu pieniądze), majątek przegrał w karty i przehulał.
- Tchórz, kłamca, chwalipięta.
- Uwielbia fantazjować, kłamie nawet w oczywistych sprawach.
- Nie jest wcale głupi – czytany, ma ogładę towarzyską.

WACŁAW MILCZEK

- Syn Rejenta, studiował w Warszawie (tam rozkochał w sobie Podstolinę i nieładnie wobec niej postąpił, podawał się za księcia, a potem uciekł).
- Szczerze kocha Klarę.
- Chce nakłonić Cześnika i Rejenta do pojednania, za wszelką cenę pragnie też uzyskać zgodę na małżeństwo z Klarą.

WĄTKI KOMEDII

WĄTEK 1. – GŁÓWNY: spór o mur (wojna między Cześnikiem i Rejentem)

Spór właściwie bez powodu. Cześnik z Rejentem kłóć się, bo bardzo się od siebie różnią. Po incydencie na murze Cześnik chce rozstrzygnąć spór poprzez pojedynek na szable. Rejent ma inny pomysł – pisze fałszywy pozew do sądu. Ani do pojedynku, ani do rozprawy sądowej jednak nie dojdzie, gdyż... zakończenie sporu jest nieoczekiwane i bardzo szczęśliwe.

WĄTEK 2.:

plany małżeńskie Cześnika

Najpierw rozważa możliwość ślubu z Klarą. Ostatecznie jednak (z pomocą Papkina) uderza w konkury do Podstoliny i zostaje przyjęty. Nie na długo, bo niestała Podstolina zwraca się ku Waclawowi. Cześnik chyba jednak pozostanie starym kawalerem.

WĄTEK 3.:

miłość Klary i Waclawa

Nie są dokładnie przedstawione początki ich miłości. Spotykali się potajemnie, mimo zakazu opiekunów. Dzięki podstępowi Cześnika, który zamierzał dokuczyć Rejentowi, szczęśliwie się pobierają.

WĄTEK 4.:

plany małżeńskie Podstoliny

Trzykrotna wdowa szuka kolejnego męża – kogoś, kto zapewniłby jej utrzymanie. Przychylna Cześnikowi, potem zdradza go, chcąc wyjść za Waclawa. Ostatecznie pociesza się odszkodowaniem wypłaconym przez Klarę.

WĄTEK 5.:

Papkin

Zależny od Cześnika, musi wykonywać jego wolę – swata go z Podstoliną, posługuje do Rejenta. Po tej wizycie drży o swoje życie, przekonany, że został otruty. W oczekiwaniu na śmierć pisze testament – to jedna z najzabawniejszych scen w utworze.

Wszystkie wątki łączą się w punkcie kulminacyjnym, którym jest ślub Waclawa z Klarą.

„Zemsta” jest komedią, śmieszy widzów i czytelników, ale jednocześnie całkiem na poważnie zwraca uwagę na wady szlachty polskiej.

- Pieniactwo, nadpobudliwość
- Fałszywa pobożność – Rejent
- Życie kosztem innych – Cześnik i Podstolina korzystają z majątku Klary
- Nieustanna chęć wzbogacenia się, próba wykorzystywania innych – plany małżeńskie Cześnika i Podstoliny
- Nieliczenie się z uczuciami innych, nawet rodziny – plany Rejenta wobec Waclawa
- Samochwalstwo, pycha – Papkin, także Cześnik
- Naśladowanie cudzoziemskich wzorów – Papkin

Bohaterowie traktowani są z sympatią, można powiedzieć, że z przymrużeniem oka, ale i wyraźną kpiną. Dzieło uwidacznia ludzkie przywary, które nadal możemy zauważyć u wielu osób, występujące w międzyludzkich relacjach niezależnie od czasów i zwyczajów.

SŁYNNE CYTATY Z „ZEMSTY”

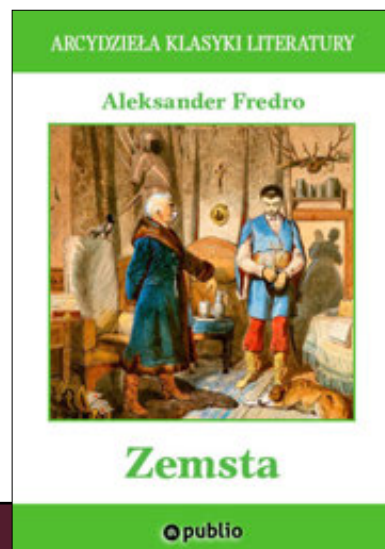
*Wdzięczność ludzi, wielkość świata
Każdy siebie ma na względzie,
A drugiego za narzędzie,
Póki dobre – cacko, złoto;
Jak zepsute, ruszaj w błoto.*

*Niech się dzieje wola nieba,
Z nią się zawsze zgadzać trzeba!*

*Jeśli nie chcesz mojej zguby,
Krokodyla daj mi luby!*

CHARAKTERYSTYKA PRZEDSTAWICIELI SZLACHTY W „ZEMŚCIE”

Język polski na warsztacie

Kultura języka. Kultura słowa. Kultura człowieka. Widzisz jakiś związek?
My tak 😊 Poprawność językowa, posługiwanie się czystą polszczyzną są ważne dla każdego Polaka. Sprawdź, jak jest z Twoją kulturą języka!

1. Wybierz właściwą formę frazeologizmu.

- a) po linii najmniejszego oporu
- b) po najmniejszej linii oporu
- c) po linii oporu

2. W codziennym języku często przeinaczamy stałe związki wyrazowe, jakimi są frazeologizmy. Często błędem jest ich kontaminacja, czyli połączenie dwóch różnych frazeologizmów. Przekręcamy też treści przysłów. Uzupełnij następujące frazeologizmy i przysłowia.

- a) szpakami .....; pyrrusowe .....; Janusowe .....
- b) wylać dziecko .....; dzielić skórę .....; pokazać (komuś) .....
- c) na złodzieju .....; na bezrybiu .....; nie od razu .....

3. W podanych zdaniach ukryte są nagminnie popełniane błędy. Jak powinny brzmieć te wypowiedzi poprawnie?

- a) Czemu poddajesz w wątpliwość moje słowa?
- b) Rektorat uczelni mieści się na ulicy Zielonej.
- c) Pociąg opóźnił się o około dwie godziny.

4. Akcent wyrazowy w języku polskim jest paroksytoniczny, co oznacza, że pada na przedostatnią sylabę wyrazu. Ale są oczywiście wyjątki. Jak zaakcentować poniższe wyrazy?

wyjawiliśmy; matematyka; dziewięćset

5. W myśl tego, że język polski jest językiem fleksyjnym, powinno się odmieniać nazwiska polskiego pochodzenia, ale i obcego. Jak radzisz sobie z odmianą nazwisk? Wpisz poprawne formy w poniższych zdaniach.

- a) Zawsze kibicuję moim ulubionym piłkarzom: ..... (Cristino Ronaldo), ... (Mario Belatolli) i ..... (Wayne Rooney).
- b) Od kierowników kolonii, pana ..... (Puzio) i pani ..... (Borowy), zależał los kilku imprezowiczów, którzy nie zameldowali się na wieczornej zbiórce.
- c) Czytałem dziś interesujący artykuł o ..... (Hoene-Wroński).

6. Teraz już rzadziej, ale na początku millennium wielu popełniało ten błąd, nawet w mediach słyszało się i czytało, że „w roku dwutysięcznym drugim...”, zamiast „w roku dwa tysiące drugim...”. Zmierz się z odmianą liczebników – spróbuj zapisać słownie formy zapisane w nawiasie.

- a) W muzealnych gablotach wisało (8 skrzypce).
- b) Linie mety minął właśnie (4263) uczestnik maratonu.
- c) Zwycięstwo zawdzięczała morderczym treningom, w sumie (5421) godzinom spędzonym na basenie.

7. Procenty i promile. Popraw błędy.

- a) Mimo że w jego organizmie stwierdzono 6,28 promili alkoholu, przeżył.
- b) Wykorzystał 25,5 procenta z przeznaczonego na ten cel budżetu.

8. Język polski, jak każdy inny żywy język – w przeciwieństwie do łacińskiego, który jest martwy – rozwija się i ewoluje. Niektóre formy, wyrazy wychodzą z użycia, inne przenikają i wchodzą na stałe. Między innymi są to tzw. kalki językowe, np. mysz do komputera – kalka z języka angielskiego. Jak ocenisz wyraz „weekend”? Wybierz jedną odpowiedź.

- a) Jest to wyraz potoczny, niedopuszczalny w tekstach.
- b) To wyraz całkowicie niepolski.
- c) Jest to polski wyraz pochodzenia obcego.

9. Makaronizm językowy to:

- a) wyraz w języku polskim zaczerpnięty z języka włoskiego.
- b) długi wyraz, minimum 8-sylabowy.
- c) zwrot lub forma gramatyczna pochodzące z języka obcego wplatane do języka ojczystego.

10. Pleonazmy to częste błędy w języku potocznym, popełniane nieświadomie powtórki. Pleonazm to tzw. nadmiar bytów, masło maślane, jeden z błędów logiczno-językowych. To zestawienie składające się z wyrazów to samo lub prawie to samo znaczących. W której grupie wyrażen są same pleonazmy?

- a) cofać się do tyłu; akwen wodny; uczelnia wyższa
- b) najlepszy bestseller; wolny wakacje; wakacyjna labia
- c) żyć nałóg; telefon komórkowy; pierwszy debiut

MYŚL

I ZDOBYWAJ NAGRODY!

Odpowiedzi na pytania przyslij mejlem na adres:
cogito@cogito.com.pl, w temacie wpisz:
Quiz językowy CdP6. Wśród prawidłowych
odpowiedzi wylosujemy 5 zwycięskich prac – ich
autorzy otrzymają od „Cogito dla Polonii” zestawy
książek – nowości z literatury polskiej!

Co to jest **ZAIMEK**? To odmienna i samodzielna część mowy. Wskazuje na osoby, przedmioty, cechy, ale bez dokładnego ich określania. Co to znaczy?

ZAIMKI

ZAIMEK PEŁNI W ZDANIU ➤ taką rolę jak rzeczownik, przymiotnik, liczebnik czy przysłówek i co najważniejsze: może je zastępować, np.

Anka wyjechała w góry. Kiedy ona wróci?

Zaimek rzeczowny **ona** zastępuje rzeczownik **Anka**.

ZAIMKI SĄ BARDZO POTRZEBNE

w języku, zarówno pisany, jak i mówiony. Dlaczego? Dzięki używaniu zaimków:

- możemy skracać zdania;
- unikamy powtórzeń.

Zamiast mówić: *Wczoraj Bartek urządził przyjęcie urodzinowe. Byłem u Bartka i zaniósłem Bartkowi książkę w prezencie.* **Powiemy:** *Wczoraj Bartek urządził przyjęcie urodzinowe. Byłem u niego i zaniósłem mu książkę w prezencie.*

SKĄD NAZWA ZAIMEK? ➤ Zaimek zastępuje inne części mowy, np. rzeczowniki, a wśród nich imiona. Stąd jego nazwa – **za imię = zaimek**.

ZNAKI ROZPOZNAWCZE ZAIMKÓW ➤ Są rzeczywiście trudne do określenia, ale sąsiedzi wszystko wyśledzą! Co to znaczy? To, że osoby, przedmioty, cechy czy liczby, do których odnoszą się zaimki, rozpoznajemy tylko wtedy, gdy w zdaniu poprzedzającym była o nich mowa. Możemy też domyśleć się znaczenia zaimków z kontekstu wypowiedzi.

TAK JAK O CZĘŚĆ MOWY,
KTÓRĄ ZASTĘPUJĄ, NP.
KTO? CO?
CZYJ? JAKI? KTÓRY?

JAK ZAPYTASZ O ZAIMKI?

➤ **SKOJARZ PRZYKŁADY:**

wasz, nasz, twój, mój, ja, oni, żaden, wszyscy, się, ten, tamten, jaki

PODZIAŁ ZAIMKÓW

Zapamiętaj dwa kryteria podziału zaimków!

PO PIERWSZE: ➤ ze względu na to, jaką część mowy zastępują w zdaniu.

Jak to skojarzyć? Patrząc, jaką część mowy zastępują w zdaniu!

ZAIMKI RZECZOWNE – przyjaciele rzeczowników, np. *ja, ty, on, ona, ono, my, wy, kto, co, nikt*. Zastępują rzeczowniki, w zdaniu występują w roli podmiotu lub dopełnienia, odmieniają się przez przypadki (zaimek *on* – przez przypadki, liczby i rodzaje). **NA PRZYKŁAD:** *Igor nie pojechał na wycieczkę w góry, ale wybrał się na Mazury. Czy **on** nie lubi górskich krajobrazów? **Kto** zatroszczy się o Azora podczas naszej nieobecności?*

ZAIMKI LICZEBNE – przyjaciele liczebników, np. *ile, tyle*. Zastępują liczebniki, w zdaniu pełnią funkcję przydawek, odmieniają się przez przypadki i rodzaje. **NA PRZYKŁAD:**

– *Olu, musisz pożyczyć mi dwa złote.*
– *Tylko tyle?*

ZAIMKI PRZYMIOTNE – przyjaciele przymiotników, np. *ten, ta, to, tamten, mój, taki, wasz, nasz, który, swój, czyj, jaki*. Zastępują przymiotniki, w zdaniu najczęściej są przydawkami, odmieniają się przez przypadki, liczby i rodzaje. **NA PRZYKŁAD:** *Ładną masz sukienkę. Chciałabym mieć **taką**.*
– *Króliki chętnie jedzą sałatę.*
– *Niekoniecznie, **mój** woli obieraną marchewkę!*

ZAIMKI PRZYSŁOWNE – przyjaciele przysłówków, np. *tam, tu, kiedy, gdzie, tutaj, wtedy, jak, tamtędy*. Zastępują przysłówki, w zdaniu występują w roli okoliczników, są nieodmienne. **NA PRZYKŁAD:** *W sierpniu byłem nad jeziorem. Było **wtedy** mnóstwo komarów.*
*Uwielbiam jeździć nad jezioro, nie lubię co prawda komarów, ale **tam** jest tak uroczo.*

PO DRUGIE: ze względu na znaczenie.

Jak to skojarzyć? Patrz na znaczenie!

- ▶ Zaimki OSOBOWE (**ja, ty, my, wy**) – wskazują na osobę.
- ▶ Zaimki WSKAZUJĄCE (**on, ten, tamten, ów**) – odnoszą się do osoby, rzeczy wskazanej przez gest lub nazwanej w poprzedniej wypowiedzi.
- ▶ Zaimki ZWROTNY (**się, siebie, sobą**) – służy do tworzenia czasowników zwrotnych – myć się, czesać się, uśmiechać się – oraz wypowiedzi bezpodmiotowych – mówi się, ściemnia się.
- ▶ Zaimki PYTAJĄCE (**kto, co, który, jaki, gdzie**) – odnoszą się do osoby lub rzeczy, o którą pytamy.
- ▶ Zaimki WZGLĘDNE (**kto, co, który, jaki, gdzie**) – łączą zdanie podrzędne z nadrzędnym.
- ▶ Zaimki PRZECZĄCE (**nikt, nic, żaden**).
- ▶ zaimki NIEOKREŚLONE (**ktoś, coś, cokolwiek, jakiś**) – odnoszą się do bliżej nieokreślonej osoby, przedmiotu;
- ▶ Zaimki DZIERŻAWCZE (**mój, twój, nasz, wasz, swój**) – zastępują imię właściciela przedmiotu, o którym jest mowa, odpowiadają na pytanie: czyj?
- ▶ Zaimki UPOWSZECHNIAJĄCE, inaczej: uogólniające (**każdy, wszyscy, zawsze, wszędzie**).

ODMIANA ZAIMKÓW

- ▶ Zaimki rzeczowne odmieniają się przez przypadki (tylko zaimek **on** – przez przypadki, liczby i rodzaje).
- ▶ Zaimki przymiotne odmieniają się jak przymiotniki – przez przypadki, liczby i rodzaje.
- ▶ Zaimki liczebne – przez przypadki i rodzaje.
- ▶ Zaimki przysłowne są nieodmienne.

Skojarz odmianę zaimków osobowych:

ja, ty, my, wy

	liczba pojedyncza		liczba mnoga	
M.	ja	ty	my	wy
D.	mnie	ciebie	nas	was
C.	mnie, mi	tobie, ci	nam	wam
B.	mnie	ciebie, cię	nas	was
N.	mną	tobą	nami	wami
Msc.	mnie	tobie	nas	was

PYTANIA DO ZAPAMIĘTANIA:

mianownik	kto? co?
dopełniacz	kogo? czego?
celownik	komu? czemu?
biernik	kogo? co?
narzędnik	kim? czym?
miejsownik	o kim? o czym?

Zaimek on jest jedynym zaimkiem rzeczownym odmieniającym się przez przypadki, liczby i rodzaje.

	liczba pojedyncza			liczba mnoga	
	rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj nijaki	rodzaj męskoosobowy	rodzaj niemęskoosobowy
M.	on	ona	ono	oni	one
D.	jego, niego, go	jej, niej	jego, niego, go	ich, nich	ich, nich
C.	jemu, niemu, mu	jej, niej	jemu, niemu, mu	im, nim	im, nim
B.	jego, niego, go	ją, nią	je, nie	ich, nich	je, nie
N.	nim	nią	nim	nimi	nimi
Msc.	nim	niej	nim	nich	nich

Odmiana zaimka zwrotnego się

- D.** siebie
- C.** sobie
- B.** siebie, się
- N.** sobą
- Msc.** sobie

CIEKAWIE!Zaimki **ja, ty, on** mają w niektórych przypadkach dwie lub trzy poprawne formy: dłuższe i krótsze, np.

mnie – mi,
tobie – ci,
ciebie – cię,
jemu, niemu – mu.

KIEDY UŻYWAĆ DŁUŻSZYCH FORM?▶ **po przyimkach:** Dlaczego on podszedł do ciebie?▶ **na początku zdania:** Mnie to nie przeszkadza.▶ **w przeciwstawieniach:** Dałem jabłko tobie, nie jemu.

WYMAGAM od siebie WIĘCEJ!

Pamiętasz swoje pierwsze dorosłe wakacje?

Tak! Myślę, że na pierwsze „dorosłe” wakacje pojechałam w wieku 15 lat. Rodzice zgodzili się na wyjazd z przyjaciółkami do Pobierowa. Mieszkałyśmy w domku letniskowym, chodziłyśmy na plażę i ustalałyśmy dyżury do przygotowywania posiłków. Później nie bywałam już często na takich wypadach, raczej wybierałam wyjazdy na koncerty ulubionych kapel do Niemiec lub Czech. Teraz jestem w trasie koncertowej, więc na wakacje muszę jeździć poza sezonem.

Najpierw zadbaj o poczucie bezpieczeństwa, potem pomyśl o przyjemnościach. Taką postawę wyniosłam z domu.

Co wkładasz do plecaka lub walizki?

Aparat fotograficzny. Wspomnienia dokumentuję na zdjęciach i filmach. Na jednym z wyjazdów znajomi zaręczyli się, zmontowałam im później pamiątkowe wideo. Wtedy mieli dość mnie i osaczającego ich aparatu, dziś są mi za to wdzięczni.

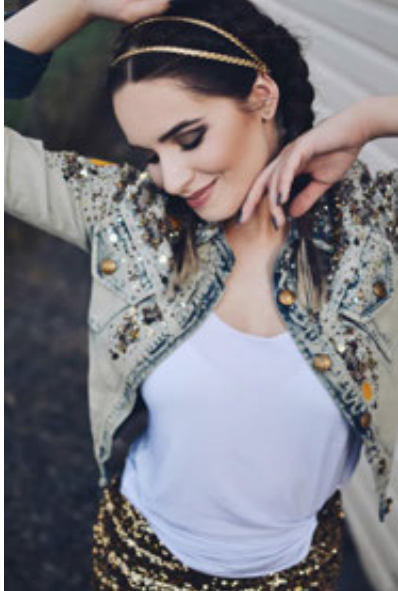
Wymagam od siebie więcej, nie godzę się na błędy. Nie jestem w sobie zakochana, bo zawsze uważam, że mogłam coś zrobić jeszcze lepiej.

EWELINA LISOWSKA. FANI JĄ KOCHAJĄ PONAD WSZYSTKO, ALE ONA JEST WOBEC SIEBIE BARDZO KRYTYCZNA. NIEPOTRZEBNIE! BO KAŻDĄ KOLEJNĄ PŁYTĄ POKAZUJE, ŻE POTRAFI NIE TYLKO ŚPIEWAĆ, KOMPONOWAĆ, ALE I PISAĆ TEKSTY. ALE CZY TO JEJ WYSTARCZA?

Sporo podróżujesz po świecie...

Podróże mnie inspirują, zwracam uwagę nie tylko na dźwięki, obrazy, widoki, ale lubię też obserwować ludzi... Wszędzie panują inne zwyczaje i obyczaje, to bardzo interesujące!

Piszesz muzykę, koncertujesz, podróżujesz. Ale jak sama mówisz, nie stoisz na ściankach...

Bo to nie moje życie. Gdy jestem na koncercie, to jestem w 100% z moją muzyką i fanami. Ale gdy wracam do domu, staję się po prostu Ewelina. Wymagam od siebie więcej, nie godzę się na błędy. Nie jestem w sobie zakochana, bo zawsze uważam, że mogłam coś zrobić jeszcze lepiej. Tak mam. Ale choć jestem samokrytyczna, to potrafię jednak sama siebie docenić, wzmocnić. Udało mi się pokonać niektóre kompleksy. Gdy miałam 15 lat, nie uważałam się za ładną. Od trzech lat akceptuję siebie. Potrafię już wyjść na ulicę rozczochrana i bez makijażu (śmiech).

Nigdy nie odstawiam się do końca. Stawiam granice. Na pewno zawsze będę powściągliwa, jeśli chodzi o rodzinę. Nie zaproszę też kamer do domu.

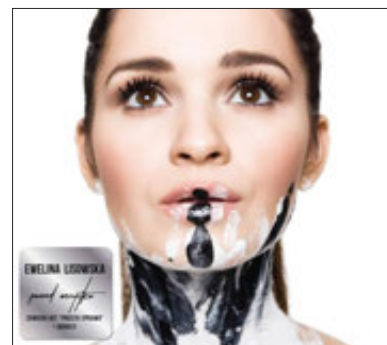
Masz też wyjątkowe relacje z fanami.

Piszą do mnie o bardzo osobistych sprawach, o tym, co ich boli, jak czują się skrzywdzeni przez innych, jak źle im w szkole. Zawsze wtedy staram się dać im wsparcie, siłę, bo sama przez to też przechodziłam.

Co masz na myśli?

Do drugiej klasy liceum byłam towarzyską, otwartą. Miałam chłopaka, z którym zerwałam. Niby normalna rzecz, coś się kończy... Ale ten chłopak zaczął spotykać się z koleżanką i zrobił to tylko po to, by się na mnie odegrać. Później wspólnie obrócili klasę przeciwko mnie i prawie nikt się do mnie nie odzywał. Na szczęście stało się to pod koniec roku szkolnego. Paradoksalnie ta sytuacja mnie wzmocniła. Nabrałam siły i nie bałam się już mówić tego, co myślę o takich zachowaniach. Nie lubię pozerstwa, tanich wymówek, okazywania braku szacunku do nauczycieli. Dlatego po maturze niechętnie wracam do wspomnień z liceum, nie mam kontaktu z ludźmi z klasy. Kumpluję się za to z ludźmi z gimnazjum.

Śpiewam o moich przeżyciach, relacjach z ludźmi. Nie zawsze jest to napisane dosłownie, czasem trzeba uważnie wstuchać się, odnaleźć coś między wierszami... Zawsze zostawiam dużo dla samej siebie.

Lekcję życia dostałaś więc w szkole, ale poza nią też?

Powiem tak, każde traumatyczne wydarzenie jest lekcją życia. Ale im jestem starsza, tym łatwiej przez nie przechodzę. Życie mi pokazało, że zawsze po przykrych momentach przychodzą dobre chwile.

Kto Cię wzmacnia?

Ludzie, którzy są wokół mnie. Przyjaciele, rodzina, ukochana osoba, która nie zwraca uwagi na to, czy mam pomalowane oczy i usta. Nauczyłam się akceptować siebie taką, jaką jestem. To bardzo ważne, by móc z siłą i uśmiechem iść do przodu.

Świetna polska powieść młodzieżowa!

„Lawenda w chodakach” Ewy Nowak pachnie nie tylko Prowansją, ale pierwszą miłością, a przede wszystkim niesamowitą podróżą paczki młodych ludzi, którzy z plecakami i namiotami ruszają w Europę. W tej podróży odkrywają siebie na nowo, uczą się, poznają smak różnych emocji. Powieść Ewy Nowak i w tobie wyzwoli mnóstwo emocji, ale i refleksji. Choć jej bohaterowie są indywidualistami, to w książce jest przestrzeń i na twoją historię, odkrywanie siebie w relacjach, sytuacjach, których doświadczają dwie pary: Damroka i Wiktor, Magda i Kuba. Dla tych bohaterów podróż przez Niemcy, Francję i Hiszpanię będzie okazją do sprawdzenia trwałości ich związków. Dla ciebie – lekcją postrzegania miłości. Dołącz więc do bohaterów powieści!

Lato z poezją polskiej noblistki

– *Żyję jak we śnie i zupełnie nie potrafię dać sobie rady z tą słoną magią. To jest najlepszy tom wierszy, jaki ukazał się po wojnie, możesz mi wierzyć* – tak napisał Zbigniew Herbert w liście do Wisławy Szymborskiej w 1962 roku na temat jej „Soli”. Na wakacje dostałeś prezent od wydawnictwa ZNAK – reedycję tego tomu wspaniałych wierszy, ale z rękopisami polskiej noblistki. To poezja, która porusza, w typowym dla poetki, żartobliwym tonie, tematy dotyczące tego, co najważniejsze w życiu – relacji międzyludzkich i przemijania. Utwory nawiązują do mitologii greckiej, Szekspira, postaci biblijnych i co ciekawe, niemal sześćdziesiąt lat od ich premiery, refleksje są nadal aktualne.

Nieznana historia Polonii w Ameryce Łacińskiej

Tomasz Pindel to autor publikacji literaturoznawczych, biograf Maria Vargasa Llosy. Specjalizuje się w przekładach literatury latynoskiej. W swojej książce „**Za horyzont. Polaków latynoamerykańskie przygody**” prześledził nieznane losy gigantycznej emigracji, przedstawiając obraz barwny, różnorodny, nieznaną, ale wciąż przesiąkniętą polskością.

Galicyjscy chłopcy w Brazylii, legioniści na Haiti, Mroźek w Meksyku, żołnierze Andersa w Argentynie czy młodzi ludzie, którzy przypadkiem trafili do Chile i już tam zostali – Tomasz Pindel rusza na nieznaną łódź: przeczesuje archiwa i literaturę, dociera do różnych pokoleń emigrantów i słucha ich niezwykłych historii. Dlaczego uprawa yerba mate stała się w Argentynie polską specjalnością? Jak układały się relacje emigrantów z Indianami?

WOŁANIE DZIEWCZYN Z WOŁYNIA

„Dziewczyny z Wołynia” to poruszająca książka Anny Herbich, autorki „Dziewczyn z Powstania”, „Dziewczyn z Syberii” i „Dziewczyn z Solidarności”.

Rozalia miała osiem lat, gdy schowana w piwnicy słyszała ostatnie słowa umierającej matki i siostry.

Zofia pamięta złowieszczą przestrożę: „Jutro ma was tu nie być. Będą mordowali”. Tak ostrzega ich wiejska położna, Ukrainka. Nikt w to nie wierzy. Pogrom przetrwa jedynie garstka.

Teodora uczestniczyła we mszy, kiedy Ukraińcy zaatakowali kościół w Kisielinie. Uratowała się z płonącej dzwonnicy. To jest jej pierwsze spotkanie z banderowcami. Niestety nie ostatnie.

Legendarne Lady Pank i goście!!!

35 lat temu zespół Lady Pank wydał album, który stał się listą największych przebojów. Teraz ukazał się „LP1”, na którym poza dziesięcioma dobrze znanymi hitami, takimi jak „Mniej niż zero”, „Kryzysowa narzeczona” czy „Vademecum skauta”, pojawiły się trzy nagrania, które nie ukazały się na debiutanckim albumie zespołu, ale zostały wcześniej nagrane i wypromowane – „Tańcz głupia tańcz”, „Mała Lady Punk” i „Minus 10 w Rio”. Największą jednak atrakcją są goście, w tym Maciek Maleńczuk śpiewający „Tańcz głupia tańcz”, Artur Rojek we „Wciąż bardziej obcym”, Kasia Kowalska w „Zamkach na Piasku”, a także Kasia Nosowska, Lech Janerka, Grzegorz Markowski, Tomasz Organek, Krzysztof Zalewski, Piotr Rogucki, Marcin Wyrostek. Kurczę, ale tego się słucha!!! Super!

LATO Z POLSKIM HIP-HOPEM I MUZYCZNYMI WILKAMI

Najciekawsze nowe głosy na polskiej hip-hopowej scenie oraz kolaż muzycznych barw... Najstarszego i najmłodszego z uczestników projektu Popkiller Młode Wilki dzieli 15 lat, ich stylówki oraz podejmowaną tematykę. dzieli jeszcze więcej... Warto jednak pamiętać, że to już szósta edycja flagowej i wyjątkowej akcji promującej młode talenty na polskiej scenie hip-hopowej. W dotychczasowych edycjach pojawiły się czołowe dziś postaci polskiego rapu jak KęKę, Białas, Bisz, Buka, Otsochodzi, Bedoes, ReTo, PlanBe, Żabson, Kuban czy Wac Toja. Teraz czas na rocznik 2018...

Na albumie Siles, Pater, Tymek, Kamil Pivot, Michał Tomasik i wielu innych megazdolnych!

W 1939 roku sielskie życie na Wołyniu się kończy. Polska upada, zmieniający się okupanci sieją postrach. Jednak największe zagrożenie przychodzi ze strony, z której nikt się tego nie spodziewał. Sąsiadów. Kumów. Ukraińców. Wiedzeni banderowską wizją Ukrainy zaczynają mordować Polaków.

Wołyńskie dziewczęta były jeszcze dziećmi, gdy rozpoczął się pogrom. Widziały śmierć rodziców, braci, sióstr i rzeź całych wsi. Słyszały błagania bezbronnych ofiar opętanych szałem mordu Ukraińców. Z dnia na dzień straciły nie tylko najbliższych, ale również swoją ojcowiznę.

Dzieci przetrwały rzeź. Teraz opowiadają historię zamordowanych rodziców i dziadków.

Sprawdź, co mówią polskie przysłowia 😊

„POMYŚL DOBRZE GŁOWO,
NIM WYMÓWISZ SŁOWO.”

„POŚPIECH JEST WSKAZANY
TYLKO PRZY ŁAPANIU PCHEŁ.”

„Gdzie głowa rządzi,
tam człowiek nie błądzi.”

„KTO JĘZYKIEM MIELE, TEN GŁUPI JAK CIEŁĘ.”

„NIE CHWAŁ DNIA
PRZED ZACHODEM
SŁOŃCA.”

„JEŚLI NIE POTRAFISZ,
NIE PCHAJ SIĘ NA AFISZ.”

„KAŻDY SZANUJE CZŁOWIEKA,
KTÓRY CZYNI, CO PRYZRZEKA.”

